

การศึกษาระงานครุอนบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

นางสาวรุ่งนภา อินทา

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF KINDERGARTEN TEACHERS' TASKS IN
THE EDUCATION REFORM PERIOD

Miss Rungnapa Inta

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education

Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

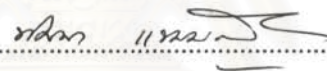
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา
โดย นางสาวรุ่งนภา อินทา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พุทธิ ศรีบริวรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา ชนมณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

สถาบันครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รุ่งนภา อินทา : การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา. (A STUDY OF KINDERGARTEN TEACHERS' TASKS IN THE EDUCATION REFORM PERIOD)

อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.อรชรา ตูลานันท์, 120 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจภาระงานของครูอนุบาลด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษและงานพัฒนาตนเอง ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน ครูอนุบาล จำนวน 642 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า

ภาระงานครูอนุบาลใน 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติมากที่สุด คือ งานที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การดูแลเด็กอนุบาล และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยมีระดับการปฏิบัติทุกวัน รองลงมาคือ การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ โดยมีระดับการปฏิบัติทุกสัปดาห์

2) ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ พบว่า งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติมากที่สุด คือ งานฝ่ายบริหาร และงานพัฒนานักเรียน โดยมีระดับการปฏิบัติทุกเทอม รองลงมาคือ งานพัฒนาโรงเรียน งานนิเทศการศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีระดับการปฏิบัติทุกปี

3) ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติมากที่สุด คือ การค้นคว้าและฝึกฝนด้วยตนเอง โดยมีระดับการปฏิบัติทุกเดือน รองลงมาคือ การเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงาน โดยมีระดับการปฏิบัติทุกเทอม

จากการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่า ครูอนุบาลได้รับปัจจัยสนับสนุนการทำงานด้านขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารและเพื่อนครู โดยการให้คำปรึกษาและชมเชยในเรื่องต่างๆ ส่งผลให้ครูอนุบาลสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูอนุบาลยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานในยุคปฏิรูปการศึกษาว่า ภาระงานในช่วงก่อนและหลังการปฏิรูปการศึกษานั้นไม่มีความแตกต่างกันมาก และมีข้อสังเกตว่า การปฏิบัติงานมีความเป็นระบบมากขึ้น

ภาควิชา...หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา..ลายมือชื่อนิสิต.....รุ่งนภา อินทา.....
สาขาวิชา.....การศึกษาปฐมวัย.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....อ.ดร.อรชรา ตูลานันท์.....
ปีการศึกษา.....2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4683738927 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORD : TEACHERS' TASKS / EDUCATION REFORM

RUNGNAPA INTA : A STUDY OF KINDERGARTEN TEACHERS' TASKS IN THE EDUCATION REFORM PERIOD. THESIS ADVISOR : ORACHA TULANANDA, Ph.D. 120 pp.

The purpose of this research was to survey kindergarten teachers' tasks focusing on learning experience provision, special tasks and self - developmental tasks. The research samples were 6 administrators and 642 kindergarten teachers. Data collection instrument were a questionnaire, interview forms and an observation form. Data were analysed using content analysis, frequency, percentage and mean.

The research finding were as follow :

1. Learning experience provision : The tasks that teachers performed most were learning experience provision in class, provision of child center activities, daily care of children, and provision of extra curricular activities which were done at the "everyday" level. The development and learning assessment were at the "every week" level.

2. Special tasks : The tasks that teachers performed most were the administrative and student development tasks which were done at the mean level of "every semester". School development, supervision, community relation, and school quality assurance were done at the mean frequency of "every year".

3. Self - developmental tasks : The tasks that teachers performed most was self-study which were done at the "every month" level. Attending lectures and school visit were participate at the mean frequency of "every semester".

Interview and observation data were indicated that kindergarten teachers were received emotional support form administrators and colleagues in the means of giving consultation as well as positive feedback. The supports helped kindergarten teachers to be able to perform their tasks better. In addition, kindergarten teachers reported that the tasks before and after the education reform period were not very different and remarked that tasks performance was more systematic after the reform.

Department...Curriculum, Intruccion and educational Technology...Student's signature *Rungnapa I.*
Field of study.....Early Childhood Education.....Advisor's signature *Oracha Tulananda*
Academic year.....2006.....Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความเมตตา กรุณาอย่างดียิ่ง จากอาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมณี ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้ข้อคิดและคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้คำแนะนำ ข้อคิดในการแก้ไข จนมีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้การต้อนรับ และความเป็นมิตรไมตรีเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณามอบทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่น้องและเพื่อนๆ คณะครุศาสตร์และกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เสมอมา

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณตา คุณยาย และญาติฯ ผู้ที่มีพระคุณ สูงสุดในชีวิตที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนี้ และเป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและ กำลังทรัพย์ โดยมีได้คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยเสมอมา คุณค่าอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดามารดาและครูอาจารย์ด้วยความรักและเคารพยิ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตในการวิจัย.....	8
	ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
	คำจำกัดความในการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
2	ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	ความหมายและความสำคัญของครู.....	10
	บทบาทหน้าที่ และภาระงานของครูอนุบาล.....	12
	การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย.....	21
	ครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา.....	30
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
	การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	35
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	46
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการปฏิบัติ ภาระงานของครูอนุบาล.....	57
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล.....	77
ข้อสังเกตจากการวิจัย.....	82
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	84
รายการอ้างอิง.....	85
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก.....	90
ภาคผนวก ข.....	91
ภาคผนวก ค.....	109
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	120

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	จำนวนครูอนุบาล และผู้บริหาร จำแนกตามวิธีการเก็บข้อมูล.....	37
2	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมา.....	41
3	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกต.....	41
4	วัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกต.....	42
5	รายละเอียดของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจำแนกตามประเภทของเครื่องมือ.....	43
6	ค่าความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล.....	46
7	ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามภาระงาน ของครูอนุบาล.....	50
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน ของครูอนุบาล.....	52
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน.....	55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้น เป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุด ของชีวิต ในช่วงวัยนี้เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้จะส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ และเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาในช่วงวัยต่อไป ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยจึงควรจะส่งเสริมให้เด็กได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ให้มากที่สุด การพัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพเหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็กจึงเป็นภาระงานหลักที่สำคัญยิ่งของครูในระดับการศึกษาปฐมวัย

Chandler and others (1971) พะนอม แก้วกำเนิด (2530) และพงศ์เพชร สังข์ศักดิ์ดา (2531) เห็นพ้องกันสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของครูมีดังนี้

1. งานสอน เริ่มตั้งแต่วางแผนการสอน การสร้างและเลือกอุปกรณ์ เลือกกิจกรรม การสอนที่เหมาะสม จัดบรรยากาศให้เหมาะสม บริการชั้นเรียน ปกครองชั้นเรียน และประเมินผล ความก้าวหน้าของนักเรียน รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน
2. การพัฒนาตนเองด้านวิชาการและความประพฤติ หมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน
3. รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในและนอกหลักสูตร เช่น งานแนะแนว งานอบรมชั้นเรียน การเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนต่างๆ งานด้านความสัมพันธ์ ชุมชน และการบริการสังคมในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2532) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน ครูเพื่อทราบการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เทศบาล กรุงเทพมหานคร ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า (อ้างในเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล, 2543)

1. ลักษณะงานของครู มี 3 ประเภท คือ งานสอน งานสนับสนุนงานสอน และงานอื่นๆ
2. วิธีการทำงานของครู ได้แก่ การตรงต่อเวลาทั้งเข้าสอนและเลิกสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การเสนอแนวทางการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันแก่เด็ก การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างสมเหตุสมผล การบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ การปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

3. ความพึงพอใจในผลงาน ผลงานที่ครูมีความภูมิใจ เป็นด้านการสอน การอบรมเด็กให้ปฏิบัติตนเป็นคนดี เทคนิควิธีสอนที่ใช้เป็นของจริง การสาธิต การใช้แบบเรียนสำเร็จรูป การใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ผลงานที่สร้างชื่อเสียง เป็นการปฏิบัติงานของครูจนได้เป็นครูดีเด่น การผลิตสื่อตำรา ผลงานศิลปะ การเป็นวิทยากร

4. ความต้องการของครู เป็นความต้องการในการพัฒนางานและพัฒนาวิชาชีพครูซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ครูปฐมวัยมีหน้าที่รับผิดชอบเด็กตั้งแต่เด็กเริ่มเข้ามาถึงสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยนี้ครูจะต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด งานในหน้าที่ของครูปฐมวัยนั้นมิใช่สอนในชั้นเรียนเฉพาะชั่วโมงเรียนเช่นครูผู้สอนเด็กประถมและมัธยม แต่จะต้องดูแล อบรม เลี้ยงดู ให้ความรู้ตลอดจนตรวจตรา แก้ไข และแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กตลอดทั้งวัน จนถึงเวลาที่พ่อแม่ผู้ปกครองรับเด็กกลับไป (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542)

หน้าที่ของครูสอนระดับปฐมวัยในห้องเรียน แบ่งออกเป็น 3 บทบาท คือ

1. บทบาทหน้าที่ทางวิชาการ
 - 1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
 - 1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
 - 1.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
 - 1.4 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและดัดแปลงสื่อที่ใช้ในการสอน
 - 1.5 การเตรียมตัวและพัฒนาตนเองของครู
 - 1.6 สอนและพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน
2. บทบาทหน้าที่ทางธุรการ
 - 2.1 จัดบริการให้คำแนะนำหรือชี้แจงแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็ก
 - 2.2 จัดทำประวัตินักเรียน
 - 2.3 จัดทำสมุดเรียกชื่อนักเรียน
 - 2.4 จัดทำสมุดประจำชั้นเรียน (ป.02 เด็กเล็ก)
 - 2.5 จัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01 เด็กเล็ก)
 - 2.6 จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน
 - 2.7 จัดทำใบตรวจสุขภาพ
 - 2.8 จัดทำสมุดหมายเหตุประจำชั้น

2.9 จัดทำบัญชีวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนครุภัณฑ์ต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของชั้นเด็กเล็ก

2.10 จัดบริเวณที่เล่นของเด็กให้อยู่ในสภาพสะอาด ระเบียบร้อย และปลอดภัย

2.11 จัดทำเรื่องอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

3. บทบาทหน้าที่ในการจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียนของเด็กเล็กควรมีให้มีสภาพที่เป็นทั้งบ้านและที่เรียนของเด็ก

ทั้งเปรียบเสมือนเป็นโลกของเด็ก ครูก็เหมือนสมาชิกคนหนึ่งของบ้าน ทำหน้าที่สั่งสอน อบรม ดูแล เลี้ยงดูเด็ก การจัดชั้นเรียนเด็กเล็กต้องสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนด้วย ความมุ่งหมายก็เพื่อให้เด็กมีความสุข สนุก สะดวก สบาย ตามความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้เล่น ทำงาน และอยู่ร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และให้เด็กได้มีประสบการณ์เรียนรู้สิ่งต่างๆตามวัยด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542)

นอกจากนี้ครูผู้สอนควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตามแผนการจัดประสบการณ์ และตามตารางกิจกรรมประจำวัน
2. จัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์และสื่อ เพื่อใช้ประกอบการจัดประสบการณ์
3. จัดงานธุรการชั้นเรียน เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน สมุดบันทึกความพร้อม แบบบันทึกการตรวจสุขภาพ ระเบียบสะสม ฯลฯ
4. วัดและประเมินความพร้อม และความก้าวหน้าทางพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
5. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน และแสวงหาความร่วมมือในการจัดประสบการณ์ หรือแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่ายังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติเท่าที่ควร ทั้งนี้จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปว่ามีปัญหาในด้านต่างๆ คือ ในด้านบุคลากร ครูนั้นขาดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ผู้บังคับบัญชาสั่งงานไม่ชัดเจน ครูเกิดความไม่เข้าใจชอบขำงานที่รับผิดชอบ บุคลากรมีความขัดแย้งกันเอง และครูที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านการศึกษาปฐมวัยมีไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการเรียนการสอน การขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ขาดการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ขาดการแลกเปลี่ยนความรู้กับโรงเรียนอื่นในการที่

จะนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน นอกจากนี้ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านงบประมาณ ยังส่งผลต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาอีกด้วย

นับแต่อดีตกระทั่งถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูปการศึกษามา 3 ครั้ง ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ในต้นพุทธศตวรรษที่ 25 การคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดความต้องการที่จะเห็นประเทศเจริญก้าวหน้า และความจำเป็นในภาวะการณ์ใหม่จะบังเกิดผลสำเร็จขึ้นมาได้ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมากประการหนึ่งคือ การศึกษา และเป็นการศึกษาแบบใหม่ที่แตกต่างจากการศึกษาตามแบบแผนประเพณีของไทยเดิมมาด้วยความสำคัญดังกล่าวนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดี ดังนั้น การศึกษาแบบใหม่ที่เป็นระบบจึงได้เริ่มมีขึ้นในรัชสมัยของพระองค์ (อุทัย มวลศิลป์, 2541) ทรงมีพระราชประสงค์ปรับปรุงระบบการศึกษาของไทยให้เป็นไปตามแนวทางแบบตะวันตกมากขึ้น โดยมีการจัดสร้างโรงเรียนแทนการเรียนในวัดและก่อตั้งกระทรวงธรรมการขึ้นมาดูแลเรื่องการศึกษาของชาติเป็นการเฉพาะ (กองบรรณาธิการ สำนักปฏิรูป, 2546)

ต่อมาในช่วง พ.ศ. 2517-2521 ได้มีการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 2 แต่การดำเนินการต้องหยุดชะงักเป็นช่วงๆ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีหลายครั้ง และมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผลที่ได้รับจากการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา จากการติดตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำเมื่อ พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นช่วง 8 ปีหลังจากได้มีการนำผลการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติ พบว่า

1. การเปลี่ยนแปลงระบบโรงเรียนเป็นระบบ 6:3:3 ส่งผลให้รัฐสามารถขยายการศึกษาภาคบังคับได้อย่างกว้างขวาง
2. การจัดหลักสูตรต่ำกว่าอุดมศึกษาทุกระดับทุกประเภท ยังไม่สามารถจัดได้ยืดหยุ่นและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน
3. ด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าฝึกหัดครูนั้น เพิ่งเริ่มมีการใช้มาตรการพิเศษเพื่อการคัดเลือก โดยจัดให้มีการวัดแววจิตเป็นครูของผู้สมัครเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
4. ด้านคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย
5. การกระจายโอกาส และการจัดบริการการศึกษาทำได้กว้างขึ้น จำนวนนักเรียนทุกระดับเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในคุณภาพการศึกษาระหว่างภูมิภาคลดลง

6. การบริหารการศึกษา ยังมิได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบบริหารให้เกิดเอกภาพทางการบริหารได้มีความพยายามปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานและมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัดและอำเภอมากขึ้น

7. ทรัพยากรที่ใช้การจัดการศึกษาส่วนใหญ่มาจากงบประมาณแผ่นดิน และเป็นงบประมาณเดือนส่วนใหญ่งบประมาณมีคุณภาพน้อย มีความพยายามจัดสรรงบประมาณระหว่างภูมิภาคและระหว่างระดับการศึกษาให้เสมอภาคยิ่งขึ้น (ประยูร ศรีประสาธน์, 2545)

ในปี พ.ศ.2540 หลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนประกาศใช้ และได้กำหนดให้มีการจัดทำกฎหมายการศึกษาแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาควบคู่ไปกับการจัดทำร่างกฎหมาย ประเด็นสำคัญในการเรียกร้องครั้งนี้คือ การปฏิรูปด้านโครงสร้างเพื่อให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษามากขึ้น การปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ การปฏิรูปอุดมศึกษา ตลอดจนการปฏิรูปด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชนเฉพาะกิจทำหน้าที่จัดทำกฎหมายประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กองบรรณาธิการ สำนักปฏิรูป, 2546)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักร่วมกัน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่ระบบการศึกษาปัจจุบันไม่สามารถสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพได้ตามที่มุ่งหวังสืบเนื่องจากปัญหาหลายประการ ทั้งด้านโครงสร้าง กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และระบบสนับสนุนต่างๆ รวมทั้งกระบวนการที่ยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใหม่ ปัญหาต่างๆเหล่านี้ จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนและรวดเร็วด้วยการปฏิรูป (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2545) ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาจึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและสนับสนุนต่างๆไม่ว่าด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือหรือเทคโนโลยี ที่สำคัญคือการปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่ (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2545)

สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปทั้งระบบและครบตามกระบวนการนั้นมีทั้งหมด 9 เรื่อง

เรื่องแรก	คือ ความมุ่งหมายและหลักการ
เรื่องที่สอง	คือ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของประชาชนชาวไทย
เรื่องที่สาม	คือ ระบบการศึกษา

เรื่องที่สี่	คือ แนวการจัดการศึกษา (เน้นในด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน)
เรื่องที่ห้า	คือ การบริหารและการจัดการศึกษา
เรื่องที่หก	คือ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา
เรื่องที่เจ็ด	คือ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
เรื่องที่แปด	คือ ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
เรื่องที่เก้า	คือ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาพบว่าการกำหนดเรื่องของครูไว้เป็นสาระสำคัญ ดังนั้นครูจึงเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาด้วย และครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีความรู้และเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษามากมาย เช่น เรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตร การประกันหรือประเมินคุณภาพการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเรื่องต่างๆ ล้วนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาระงานของครูทั้งสิ้น (อารีรัตน์ วัฒนสิน, 2543)

การที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) เป็นผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย(0-5 ปี) ขึ้น จากวัตถุประสงค์ของนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549 ในข้อที่ 4 คือ ให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคของการปฏิรูปการศึกษานั้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้าน ทั้งด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อภาระงานครู

เมื่อการปฏิรูปการศึกษาเข้ามาสู่ระบบโรงเรียน นอกจากภาระงานหลักของครูซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนแล้วภาระงานที่ครูต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกัน คือ ภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เช่น งานวิจัยต่างๆ งานประกันคุณภาพ เป็นต้น งานเหล่านี้ถือเป็นภาระงานใหม่สำหรับครู ซึ่งแต่เดิมงานเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นงานของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ในส่วนของงานวิจัยต่างๆนั้นจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 24(5) ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง

วิทยาการประเภทต่างๆ ทำให้ครูต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการพัฒนาเด็กทั้งในด้านพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กแล้ว ครูจะต้องทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพจึงมีการประกันคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของวิชาชีพครูเพื่อให้สังคมยอมรับและยกย่องอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ซึ่งเน้นในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการเป็นครูที่ดีเป็นสำคัญ และการประกันคุณภาพของการศึกษาเน้นงานในด้านการบริหารงานธุรการ งานวิชาการ งานบุคลากร งานการเงินการบัญชี และการพัสดุ ต่อมาเมื่อเข้ามาเป็นภาระงานของครู ถึงแม้จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก แต่ครูส่วนใหญ่อาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ภาระงานบางส่วนครูต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น งานต่างๆต้องอาศัยความชำนาญและเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติภาระงานหลัก ครูไม่สามารถรับผิดชอบงานต่างๆได้อย่างเต็มที่ ซึ่งทั้งนี้โรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิรูป การศึกษาที่แตกต่างกันบางโรงเรียนมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบครอบคลุมทุกหน่วยของการจัดการศึกษาบางโรงเรียนก็ปฏิบัติงานเพียงบางด้านที่สังเกตเห็นถึงความสำคัญเท่านั้น

การปฏิบัติงานในวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพได้ย่อมเกิดจากการจัดสรรภาระหน้าที่ที่เหมาะสม ทั้งในด้านความรับผิดชอบต่อภาระงานหลักและงานอื่นๆตามความสามารถ ความถนัด และเวลาที่ต้องใช้ในแต่ละงาน การที่ครูได้รับภาระงานที่มากเกินไปนอกจากจะส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอนที่อาจขาดประสิทธิภาพแล้วยังส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรงทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม จากผลกระทบที่ได้กล่าวมานั้นจะทำให้ การปฏิรูปการศึกษาไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาระยะ งานครูในระดับปฐมวัยในยุคการปฏิรูปการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการแสดงให้เห็นถึงภาระ งานครูที่แท้จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางจัดการและปฏิบัติภาระ ครูได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจภาระงานของครูอนุบาลโดยศึกษาลักษณะของภาระงานและความถี่ของการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน และปัจจัยสนับสนุน การปฏิบัติภาระงานของครู ซึ่งจัดภาระงานออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2. งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และ 3. งานพัฒนาตนเอง

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูอนุบาลที่ปฏิบัติภาระงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ลักษณะของภาระงานและความถี่ของการปฏิบัติภาระงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

ข้อจำกัดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นผลของการเก็บข้อมูลเฉพาะในปี พ.ศ.2549 เท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภาระงานครู หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบของครูและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ลักษณะของงานและความถี่ของการปฏิบัติภาระงาน 2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน และ 3. ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครู โดยจัดลักษณะของงานออกเป็น 3 ประเภท คือ

งานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลเด็กอนุบาล การจัดการศึกษา คือ งานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยในชั้นเรียน การประเมินผู้เรียน งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และงานพัฒนาหลักสูตรและการสอน ส่วนการดูแลเด็กอนุบาล คือ งานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของเด็ก

งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานหลัก ซึ่งได้แก่ งานบริหาร งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานโครงการต่างๆ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประกันคุณภาพการศึกษา

งานพัฒนาตนเอง หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของครู โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน หาข้อมูลข่าวสารจากเอกสาร วารสารต่างๆ ค้นคว้าและทำผลงานทางวิชาการ และการศึกษาต่อ เพื่อนำประโยชน์ที่ได้กลับมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน งานที่รับผิดชอบ และความก้าวหน้าในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือครูใหญ่

ครูอนุบาล หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนในระดับอนุบาล

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ยุคปฏิรูปการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 – 2549 ซึ่งเป็นช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและรูปแบบของการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่างๆ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง องค์ประกอบแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานของครุอนุบาล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในจัดสรรภาระงานที่เหมาะสมกับบทบาทของครูในระดับการศึกษาปฐมวัย
2. เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครู เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติภาระงานครูในปัจจุบัน
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการประเมินการปฏิบัติงานของครูในระดับการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอ ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของครู
2. บทบาทหน้าที่ และภาระงานของครูอนุบาล
3. การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย
4. ครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของครู

ความหมายของครู

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการกล่าวถึงครูในความหมายต่างๆ ตามพื้นฐานการคิด ค่านิยม และลักษณะของสังคมของผู้ที่กล่าวถึงนั้นๆ เช่น ครู คือเรือจ้าง ครู คือแม่พิมพ์ของชาติ ครู คือกัลยาณมิตร ครู คือผู้สร้าง ครู คือวิศวกรสังคม ฯลฯ

คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อ พ.ศ. 2533 โดยมุ่งหวังที่จะให้ครูได้ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติตนด้วยความมุ่งมั่นอย่างจริงจังและจริงใจ และให้ความหมายของครูดังนี้ ครู คือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการใช้วิชาความรู้และเทคนิคการเรียนรู้ตลอดจน ศาสตร์เฉพาะวิชาชีพครู ในการสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนทุกด้าน เพื่อการมี คุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการและ วิชาชีพครู ต้องใฝ่หาความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537)

คำว่า “ครู” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมายความว่า บุคลากร วิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย วิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ครูอนุบาล หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเลี้ยงดูเด็กในระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่ง รวมทั้งผู้ที่มีวุฒิทางด้านการศึกษา (สาลี เหมือนสกุล, 2534)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ครู คือ ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอด ความรู้ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกศิษย์และบุคคลทั่วไป ดังนั้น ครูอนุบาลจึงหมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอน เลี้ยงดู และประพฤติตนเป็นแบบอย่างให้กับเด็กอนุบาล

ความสำคัญของครู

จากอดีตที่ผ่านมา ครูนั้นมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก จนกระทั่งสังคมยกย่องให้ครูเป็นปูชนียบุคคล เป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็ก เพราะนอกจากครูจะคอยสั่งสอนอบรมวิชา ความรู้ต่าง ๆ แล้วครูจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ต่อสุขทุกข์ของเด็ก ความเจริญก้าวหน้าและคอยดูแลมิให้ประพฤติตนไม่เหมาะสมอีกด้วย งานของครูเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นงานสร้างสรรค์ เพราะเป็นการวางรากฐานความรู้ ความดี และความสามารถทุกๆด้านให้แก่เด็ก เพื่อช่วยให้สามารถปฏิบัติตนเป็นคนดี และเป็นประโยชน์แก่สังคม เพื่อความสำเร็จ ความก้าวหน้าและความสุขความเจริญของผู้อื่นตลอดชีวิต ครูนอกจากจะมีความสำคัญกับเด็กแล้ว ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นทั้งผู้สร้าง และผู้กำหนดอนาคตของเยาวชน สังคมและประเทศชาติ ให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการและถูกต้อง

ขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระราชทานเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2513 ความตอนหนึ่งว่า (อ้างถึงใน กัญญารัตน์ ขอบคุณ, 2545 : 14)

“...หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้ปลูกฝังความรู้ ความคิดและจิตใจแก่เยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในการสร้างสรรค์บัณฑิตอนาคตของชาติ บ้านเมือง...”

ครูนั้นเป็นนักพัฒนาคน ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ จิตใจ คอยชี้ คอยแนะนำทางความคิดให้แก่เด็ก เพื่อให้รู้จักเลือกรับสิ่งต่างๆจากสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งครูยังเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ ครูสามารถอบรมสั่งสอน ปลูกฝังความคิด ค่านิยม และเจตคติต่างๆให้แก่เด็กได้มากที่สุด

ครูอนุบาลนั้นจะต้องมีคุณลักษณะบางอย่างเป็นพิเศษ คือ มีนิสัยรักเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส กิริยาจาสุภาพ โอบอ้อมอารี ใจเย็น ขยัน อดทน มีความเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก สุขภาพดี และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ครูอนุบาลเป็นครูคนแรกๆที่เด็กจะได้พบในการมาโรงเรียนครั้งแรก ครูอนุบาลจะต้องทำให้เด็กมีประสบการณ์ที่ดีต่อการมาโรงเรียน ต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและรู้ถึงความต้องการของเด็ก

ครูอนุบาลเปรียบเสมือนตัวแทนพ่อแม่ของเด็กขณะที่เด็กอยู่ในโรงเรียน เป็นต้นแบบที่ดีแก่เด็กโดยการถ่ายทอดแบบพฤติกรรมต่างๆ ครูที่สอนในระดับอนุบาลมีความสำคัญต่อเด็กมาก

เพราะต้องมีพฤติกรรมโต้ตอบกับเด็กตลอดเวลาและมีอิทธิพลในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและ พัฒนาการของเด็ก (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2542)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษา นอกจากจะมีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนเด็กแล้ว ครูยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ สำหรับครูอนุบาลนั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อเด็กทรงจากบิดามารดาของเด็กเอง จะต้องมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กเป็นอย่างดี

บทบาทหน้าที่ และภาระงานของครูอนุบาล

ในปัจจุบันบทบาทหน้าที่และภาระงานของครูมีไม่เพียงผู้สอนหรือถ่ายทอดวิชาความรู้ ให้กับเด็กแต่เพียงอย่างเดียว ครูมีบทบาทหน้าที่และภาระงานอีกมากมายที่ต้องปฏิบัติ เช่น บทบาทหน้าที่ในการช่วยงานพิเศษของโรงเรียน ช่วยงานพัฒนาชุมชน หรือช่วยงานในหน่วยงาน ต่างๆ เป็นต้น ตามที่ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524) และ Backman (1968) (อ้างถึงใน วัชรินทร์ ดีทรง, 2538) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของครูไว้ในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบการสอนในวิชาและ ชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมาย จัดเตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน จัดเตรียมหรือผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกงาน จัดทำงานธุรการที่ เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการอบรมนักเรียน และดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาและให้บริการแนะแนว
2. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การให้ความเคารพในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยเหตุผลของผู้บริหาร สนับสนุนนโยบายการบริหารงานของผู้บริหาร
3. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อเพื่อนครู ได้แก่ รักษาความลับของเพื่อนครู ช่วยเหลืองานของเพื่อนครู
4. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อโรงเรียน ได้แก่ การช่วยพัฒนาโรงเรียน สร้างและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
5. ภาระหน้าที่ของครูต่อชุมชน ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ให้บริการแนะนำด้านวิชาการแก่ชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และแนวปฏิบัติของครูผู้สอนไว้ 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการและการเงิน งานบุคลากร

งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน และงานกิจการนักเรียน (กัญญารัตน์ ขอบคุณ, 2545)

Johnson (1984) ได้กล่าวไว้ว่า ครูที่ดีต้องมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- (1) บทบาทเป็นผู้นำ
- (2) บทบาทเป็นที่ปรึกษา
- (3) บทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอน
- (4) บทบาทเป็นมิตร คือ ครูต้องให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีปัญหาและให้กำลังใจแก่เด็ก
- (5) บทบาทในการวางจุดมุ่งหมาย คือ ช่วยเหลือเด็กและผู้ปกครองในการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนได้และสร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

Dodd (1970) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ทั่วไปในประเทศต่างๆที่จะต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากงานสอน ซึ่งสรุปได้ 4 ประเภทคือ

1. บทบาทหน้าที่ทั่วไปของครูประจำชั้น ได้แก่ การบันทึกจำนวนนักเรียนที่มาเรียนและที่ขาดเรียนทุกวัน บันทึกสมุดประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน สำนวนหนังสือ สำนวนสื่อการเรียนการสอน ทำหน้าที่ปฐมพยาบาลหรือพานักเรียนไปตรวจรักษาเมื่อเจ็บป่วย และเป็นผู้แนะแนวนักเรียน
2. บทบาทหน้าที่ด้านบริหารและธุรการ ได้แก่ การเก็บค่าบำรุงการศึกษา การจัดประชุมผู้ปกครอง
3. บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมกีฬา ดูแลห้องสมุด จัดการแสดง เป็นต้น
4. บทบาทหน้าที่พิเศษภายนอกโรงเรียน เช่น การคุมสอบ ตรวจข้อสอบ คัดคะแนนการสอบต่างๆในจังหวัด

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2546) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ที่ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบสรุปได้ 3 ประเภท คือ

- (1) บทบาทหน้าที่ในงานประจำ คือ งานการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ให้สมบูรณ์โดยมีขั้นตอนและกระบวนการเริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาศักยภาพของผู้เรียน จากนั้นจึงร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ออกแบบ และผู้ปกครอง โดยเน้นการมีส่วนร่วม ให้คำแนะนำ เป็นกำลังใจให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จัดหาสื่อการสอน และใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย

(2) บทบาทหน้าที่ในงานพิเศษเพิ่มเติมที่ได้รับมอบหมาย การวางแผนรวบรวมรูปแบบกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ การบริหารเวลาที่มีน้อยอย่างรอบคอบและสม่ำเสมอ

(3) บทบาทหน้าที่ในงานจร คือ งานตามที่คุณบริหารขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียน เช่น งานเทศกาลต่างๆของชิตและศาสนา รวมทั้งงานที่จัดร่วมกับชุมชนในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นบทบาทหน้าที่และภาระงานของคุณ นอกจากงานสอนซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่หลักแล้ว คุณต้องมีบทบาทหน้าที่อื่นๆมากมาย สามารถสรุปได้เป็น 2 ด้าน คือ ในด้านของงานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ ด้านของงานที่ได้รับมอบหมายอื่นๆ เป็นงานที่จะช่วยสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาเด็ก โรงเรียน และชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

งานครูอนุบาลนั้นจัดได้ว่าเป็นงานที่มีความซับซ้อน ต่อเนื่อง มีขั้นตอนหรือระบบ ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่คุณต้องเกี่ยวข้องโดยตรง และเกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ครูอนุบาลที่ดีนั้นจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าจะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างไร เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะต่างๆที่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม บทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลที่ควรพิจารณามีดังนี้

1. การปฏิบัติตนของครูอนุบาลต่อเด็ก ครูอนุบาลควรมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กในเรื่องต่างๆ คือ เด็กชอบที่จะเคลื่อนไหว มีความอยากรู้อยากเห็นสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัว ชอบเล่น มีระยะเวลาความสนใจที่สั้น เบื่อง่าย ดังนั้นครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆอย่างมีความสุข มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้กับเด็กอยู่ตลอดเวลา

2. รู้ความต้องการของเด็ก เด็กแต่ละคนอาจมีความต้องการในบางสิ่งบางอย่างแตกต่างกันออกไปบ้างแต่โดยทั่วไปแล้วเด็กจะมีความต้องการตรงกัน คือ

2.1 ความรัก เด็กทุกคนต้องการความรักอย่างสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย โดยเฉพาะความรักจากพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

2.2 ความปลอดภัย เด็กทุกคนต้องการความปลอดภัยทางร่างกาย คือ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ต้องการความปลอดภัยทางสังคม คือ เพื่อนโดยเฉพาะในวัยเดียวกัน ทางจิตใจก็ต้องไม่ถูกรบกวน รังแก รังควานจากผู้ใด เด็กจะเป็นสุขเมื่อได้รับความปลอดภัยเหล่านี้

2.3 การยอมรับว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่งต้องการให้มีคนยอมรับว่าเขาเป็นคนสำคัญคนหนึ่งในบ้าน ของชั้นเรียน ของกลุ่ม ของสถานศึกษา อยากจะช่วย อยากแสดงความสามารถ เพื่อให้ได้รับคำยกย่องชมเชย

2.4 ความเป็นคนสำคัญของตัวเอง อยากทดลอง อยากทำ อยากรู้
อยากเห็น เด็กจะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง ต้องการช่วยเหลือตัวเอง เด็กจะมีความสุข
และความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งประสบความสำเร็จด้วยตนเอง

2.5 การเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กจะประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างผู้ที่รักเด็ก
และอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ดังนั้น ผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ ครู จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างแก่
เด็ก

2.6 การเห็นยั้งควบคุมตนเอง ต้องการแนะนำชักจูง มีคนคอยเอาใจใส่
ให้กำลังใจ

2.7 การยึดถือ เชื่อมั่น เพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในทางที่เหมาะสมที่
ควร ปฏิบัติด้วยความเชื่อมั่น เพื่อเป็นแนวหรือวิถีชีวิตนำเด็กให้เชื่อฟังเคารพนับถือผู้ใหญ่ที่
น่า
เคารพนับถือ เชื่อฟังคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.8 คำแนะนำและเหตุผล เด็กจะคอยซักถาม ทั้งนี้เพราะต้องการ
คำแนะนำที่ถูกต้อง ต้องการทราบเหตุผลจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู

3. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก แสดงความสนใจและให้ความอบอุ่นอย่างจริงใจกับเด็ก
แต่ละคนโดยทั่วถึงกันไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

4. การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก เนื่องจากเด็กทุกคนไม่ชอบอยู่คนเดียวจะต้อง
มีกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้
ของเด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เห็นมากๆ ได้ฟังมากๆ หรือช่วยให้
เข้าใจความหมาย จะทำให้เด็กอยากเห็น อยากฟัง อยากรู้มากขึ้น และยังเด็กได้รับความรู้ ได้รับ
ประสบการณ์จากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้และประสบการณ์ก็จะกว้างออกไปทุกที่จะทำให้
เด็กได้รับประสบการณ์มากขึ้น มีความสามารถ เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

5. การประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต
ความสามารถและการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมและ
ประสบการณ์ การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่เพื่อตัดสินได้หรือตก แต่เป็นการประเมินใน
เรื่องของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อหาแนวทาง
ส่งเสริมหรือแก้ไขลักษณะนิสัยต่างๆ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกทางไม่ดีในระยะนี้นานๆเข้าจะ
กลายเป็นนิสัยที่ติดตัวเด็กไปจนโต จึงจำเป็นจะต้องประเมินผลความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็ก
ปฐมวัย ควรใช้หลายวิธี คือ การสังเกต การสนทนา การตรวจผลงาน การสอบปากเปล่า และ
การทดสอบเป็นการประเมินผล ควรจะได้มีการบันทึกพัฒนาการเด็กเป็นระยะๆเพื่อจะได้นำข้อมูล

มาประกอบการพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงวิธีเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต่อไป (เขาวพา เดชะคุปต์, 2542)

ครูอนุบาลมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเด็กตั้งแต่เด็กเริ่มเข้ามาถึงโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยนี้ครูจะต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด งานในหน้าที่ของครูอนุบาลนั้นไม่เป็นเพียงการสอนในชั้นเรียนเฉพาะชั่วโมงเรียนเหมือนกับครูในระดับชั้นประถมและมัธยม แต่ครูอนุบาลจะต้องดูแลอบรม เลี้ยงดู ให้ความรู้ตลอดจนการสังเกตพัฒนาการและพฤติกรรมในด้านต่างๆของเด็ก พร้อมกับส่งเสริม และปรับให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนตลอดทั้งวัน จนกระทั่งถึงเวลาที่พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กมารับเด็กกลับไป

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) กล่าวว่า ครูอนุบาลเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้มีคุณภาพและบรรลุถึงจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

(1) บทบาทของครูในการนำหลักสูตรก่อนประถมศึกษาไปใช้ครูอนุบาลควรยึดหลักการที่สำคัญ คือ

(1.1) บทบาทของครูในการนำหลักสูตรไปสู่การจัดประสบการณ์
กล่าวคือ ครูต้องมีความเข้าใจหลักสูตร สามารถนำหลักสูตรไปจัดประสบการณ์ได้สอดคล้องกับพัฒนาการโดยการจัดประสบการณ์จะไม่แยกเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการ ต้องมีความยืดหยุ่น และหลากหลาย ตรงกับความสนใจของเด็ก โดยที่เด็กจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง ครูจะต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่เด็ก

(1.2) บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ครูอนุบาลจะต้องคอยให้ความช่วยเหลือและนำเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยการเรียนรู้ร่วมกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเอง และการประเมินพัฒนาการเด็กนั้น ครูจะต้องประเมินจากสภาพจริง โดยใช้การสังเกตและพิจารณาผลการปฏิบัติงานของเด็ก นอกจากนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กโดยเป็นแหล่งความรู้ให้การสนับสนุนกับโรงเรียน

(2) บทบาททั่วไปของครูอนุบาล

(2.1) จัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก กิจกรรมที่จัดสามารถยืดหยุ่นได้ตามความสนใจของเด็ก

(2.2) จัดคำพูดของเด็กจากการสนทนา ระหว่างเด็กด้วยกัน และระหว่างเด็กกับครูเนื่องจากข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก

(2.3) ดูแลการรับประทานอาหารของเด็กอย่างใกล้ชิด โดยฝึกให้เด็กช่วยตนเอง ฝึกมารยาทการรับประทานอาหาร ตลอดในเรื่องสุขลักษณะนิสัยของเด็ก

(2.4) จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก โดยจัดสื่ออุปกรณ์ให้เพียงพอ และเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก

(2.5) ประเมินพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาการ และแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กต่อไป

(2.6) จัดทำงานธุรการประจำชั้นให้ถูกต้อง และเป็นประจำ

(2.7) ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นของเด็ก ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด ตลอดจนชมเชยให้กำลังใจเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

(2.8) ตรวจสอบสุขภาพทุกวัน โดยการสัมผัสเด็ก เพื่อให้ความรัก ความอบอุ่น และตรวจอาการไข้ของเด็ก รวมทั้งความสะอาดของร่างกาย และหากมีโรคระบาดเกิดขึ้น ควรตรวจสอบดูว่ามีใครเป็นโรคบ้าง และทำการป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายไปยังเด็กอื่น

(2.9) หากมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ครูต้องการให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

(2.10) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยการปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเสริมและพัฒนาเด็ก

(2.11) ให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อให้การพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน (มยุรีย์ เขียวฉออ่อน, 2541 : 7-8)

นอกจากนี้บทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลสามารถ แบ่งออกเป็น 3 บทบาท คือ

1. บทบาทหน้าที่ทางวิชาการ

ครูอนุบาลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดทำและดัดแปลงสื่อที่ใช้ในการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์สังคม และสติปัญญา และครูอนุบาลจะต้องมีการเตรียมตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. บทบาทหน้าที่ทางธุรการ

ครูอนุบาลต้องมีการให้คำแนะนำหรือชี้แจงแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการจัดทำเอกสารธุรการในชั้นเรียน ซึ่งได้แก่ ทะเบียนประวัติ บัญชีเรียกชื่อสมุดประจำชั้นเรียน สมุดรายงานประจำตัว และสมุดตรวจสุขภาพของเด็ก จัดทำงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

3. บทบาทหน้าที่ในการจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียนของเด็กเล็กควรให้มีสภาพที่เป็นทั้งบ้านและที่เรียนของเด็ก ทั้งเปรียบเสมือนเป็นโลกของเด็ก ครูก็เหมือนสมาชิกคนหนึ่งของบ้าน ทำหน้าที่สั่งสอน อบรม ดูแล เลี้ยงดูเด็ก การจัดชั้นเรียนเด็กเล็กต้องสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนด้วย ความมุ่งหมายก็ เพื่อให้เด็กมีความสุข สนุก สะดวก สบาย ตามความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้เล่น ทำงาน และอยู่ร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และให้เด็กได้มีประสบการณ์เรียนรู้สิ่งต่างๆตามวัยด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีแนวทางในการจัดประสบการณ์ คือ
 - (1.1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาตามศักยภาพ
 - (1.2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก คือ การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การเคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
 - (1.3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ ทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
 - (1.4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจและลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยที่ครูอนุบาลเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
 - (1.5) จัดประสบการณ์โดยการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความอบอุ่น มีความสุข และจัดให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - (1.6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งการเรียนรู้และสื่อที่หลากหลาย
 - (1.7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง
 - (1.8) จัดประสบการณ์โดยมีการวางแผนล่วงหน้าและวางแผนในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
 - (1.9) จัดประสบการณ์โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ทั้งการวางแผน สนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

(1.10) จัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

(2) ด้านการประเมินพัฒนาการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน โดยที่ครูจะประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนืองตลอดปี แล้วนำผลมาพัฒนาเด็ก การประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ในการเลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้ เป็นหลักฐาน ซึ่งวิธีการประเมินที่ครูใช้เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กอนุบาล คือ ประเมินโดยการสังเกต บันทึกพฤติกรรม การสนทนา และการสัมภาษณ์

(3) ด้านการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเด็กอนุบาลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ครูอนุบาลจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ซึ่งกระบวนการในการจัดทำเริ่มจากการที่ครูศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ต่อมาจึงจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับโรงเรียนของตน โดยมีการกำหนดองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากที่ผ่านมาการประเมินและทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลที่ระบุในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ซึ่งครูอนุบาลทุกคนจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับอนุบาลบรรลุผลตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีบทบาทหน้าที่ ซึ่งสรุปออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการเด็ก และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ครูอนุบาลมีบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการทั้งในด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถทำหน้าที่หรือกิจกรรมที่พึงประสงค์ได้ ในขณะที่ครูอนุบาลมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาเด็กนั้นครูจะต้องมีการพัฒนาตนเองควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากการพัฒนาตนเองของครูเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เจริญขึ้น การพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นการปรับปรุงหรือฝึกฝนตนเอง ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เพื่อให้ครูสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ และคุณภาพของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้และมีบทบาทหน้าที่มากที่สุดที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมและเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครู จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานที่ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อวิธียการต่างๆ

ก้าวหน้าอยู่ทุกขณะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเกิดขึ้น วิธีการทำงานก็ต้องให้เหมาะสมรัดกุม เพื่อรับความก้าวหน้าอยู่เสมอ ฉะนั้นการพัฒนาตนเองจึงเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานของคุณ (เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล, 2543)

ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง สมพงษ์ เกษมสิน (2523) ปรียา คงฤทธิ์ศึกษากร (2526) และบัณฑิต อินทรชীন (2526) (อ้างถึงใน ศิริยา เพ็ชรแก้ว, 2540) ได้กล่าวไว้ตรงกันว่า การพัฒนาตนเองโดยอาศัยความตั้งใจแน่วแน่ จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. มีความตั้งใจที่จะฝึกฝนตนเองให้ทันเหตุการณ์
แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเป็นแบบกันเอง
2. ศึกษาหาความรู้จากเอกสารอื่นๆ
3. ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ภายในและภายนอกประเทศ
โดยอาศัยหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อมวลชนอื่นๆ
4. เข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือฝึกอบรมเมื่อมีโอกาส
5. เป็นผู้นำ หรือบรรยายเป็นบางโอกาส
6. เป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการหรือองค์การที่น่าสนใจอื่นๆ
7. หาโอกาสลาศึกษา หรือดูงานทั้งในหรือนอกประเทศเป็นครั้งคราว
8. คบหาสมาคมกับผู้รู้บางท่าน
9. ให้ความสนใจตำราต่างประเทศบ้าง (เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล, 2543

: 34-35)

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลที่สำคัญในอีกด้านหนึ่ง คือ การปฏิบัติภาระหน้าที่ในการพัฒนาตนเอง ซึ่งการพัฒนาตนเองของครูอนุบาลสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลความรู้ และทักษะต่างๆที่เกิดขึ้นกับครู มาพัฒนาการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ครูอนุบาลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย

ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 2-3) ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่างๆไม่ว่าด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือหรือเทคโนโลยี ที่สำคัญคือการปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 4) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางหรือหมดไป และเพื่อพัฒนาการศึกษาสู่อนาคต ยกกระตักคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เข้าสู่ระดับสากล

สุรัสวดี ศิลปอนันต์ (2544) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบ เป็นการรื้อและปรับปรุงครั้งใหญ่ทั้งระบบ อันได้แก่ การบริหาร หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และวิชาชีพ ที่เรียกกันว่าปฏิรูป 4 องค์ประกอบ(Components) ใหญ่ (อ้างถึงใน วรณพงษ์ ศิริเจียรนัย, 2545 : 14)

วันชัย ต้นศิริ (2542) ได้ให้ความหมายว่า การปฏิรูป คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน ปัญหาการศึกษามีมากมาย จำเป็นต้องเปลี่ยนระบบและเปลี่ยนวิถีทัศน์ของผู้ปฏิบัติและผู้นำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ถูกต้อง

เจ็จจันทร์ จงสถิตอยู่ (2541) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษา คือ การปรับปรุงทั้งด้านความคิดและวิถีปฏิบัติในกิจการต่างๆเกี่ยวกับการศึกษาจากแนวเดิมไปสู่แนวใหม่ เพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาจึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษา ทั้งในด้านแนวความคิดและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม

ความเป็นมาของการปฏิรูปการศึกษา

นับแต่อดีตกระทั่งถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูปการศึกษามากหลายครั้ง ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ในต้นพุทธศตวรรษที่ 25 การคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดความต้องการที่จะเห็นประเทศเจริญก้าวหน้า และความจำเป็นในภาวการณ์ใหม่จะบังเกิดผลสำเร็จขึ้นมาได้ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมากประการหนึ่งคือ การศึกษา และเป็นการศึกษาแบบใหม่ที่แตกต่างจากการศึกษาตามแบบแผนประเพณีของไทยเดิมมาด้วย ความสำคัญดังกล่าวนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดี ดังนั้น การศึกษาแบบใหม่ที่เป็นระบบจึงได้เริ่มมีขึ้นในรัชสมัยของพระองค์ (วุฒิชัย มูลศิลป์, 2541) ทรงมีพระราชประสงค์ปรับปรุงระบบการศึกษาของไทยให้เป็นที่ไปตามแนวทางแบบตะวันตกมากขึ้น โดยมีการจัดสร้างโรงเรียนแทนการเรียนในวัดและก่อตั้งกระทรวงธรรมการขึ้นมาดูแลเรื่องการศึกษาของชาติเป็นการเฉพาะ (กองบรรณานุกรม สถานปฏิรูป, 2546)

การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ถือเป็นปฏิรูปครั้งใหญ่ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน

การศึกษา เพราะมีการจัดการศึกษาในรูปแบบตะวันตกมากขึ้น และได้ย้ายการจัดการศึกษา จากวัดและวังมาอยู่โรงเรียน จัดให้มีหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาโดยตรง (วรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย, 2545)

หลังจากนั้นต่อมาในช่วง พ.ศ. 2517-2521 ได้มีการพยายามที่จะดำเนินการปฏิรูป การศึกษา แต่การดำเนินงานต้องหยุดชะงักเป็นช่วงๆเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรี หลายครั้ง และมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องทำหน้าที่เป็นประธาน กรรมการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผลที่ได้รับจากการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา จากการติดตาม แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำเมื่อ พ.ศ. 2531 ซึ่งเป็นช่วง 8 ปีหลังจากได้มีการนำผลการปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติ พบว่า

1. การเปลี่ยนแปลงระบบโรงเรียนเป็นระบบ 6:3:3 ส่งผลให้รัฐสามารถขยาย การศึกษาภาคบังคับได้อย่างกว้างขวาง
2. การจัดหลักสูตรต่ำกว่าอุดมศึกษาทุกระดับทุกประเภท ยังไม่สามารถจัดได้ ยืดหยุ่นและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน
3. ด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าฝึกหัดครูนั้น เพิ่งเริ่มมีการใช้มาตรการพิเศษเพื่อ การคัดเลือก โดยจัดให้มีการวัดแววจิตใจของผู้สมัครเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์หรือ ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
4. ด้านคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนส่วน ใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย
5. การกระจายโอกาส และการจัดบริการการศึกษาทำได้กว้างขึ้น จำนวนนักเรียน ทุกระดับเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในคุณภาพการศึกษาระหว่างภูมิภาคลดลง
6. การบริหารการศึกษา ยังมีได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบบริหารให้เกิด เอกภาพทางการบริหารได้มีความพยายามปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานและ มอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัดและอำเภอมากขึ้น
7. ทรัพยากรที่ใช้การจัดการศึกษาส่วนใหญ่มาจากงบประมาณแผ่นดิน และเป็น งบเงินเดือนส่วนใหญ่งบประมาณมีคุณภาพน้อย มีความพยายามจัดสรรงบประมาณระหว่าง ภูมิภาคและระหว่างระดับการศึกษาให้เสมอภาคยิ่งขึ้น (ประยูร ศรีประสาธน์, 2545)

จากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ เป็นผลให้การปฏิรูป การศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนของรัฐบาลบ่อยครั้งทำให้ การดำเนินนโยบายไม่เกิดความต่อเนื่อง ประชาชน องค์กร และสถาบันต่างๆ ไม่ให้ความสำคัญ และไม่มีส่วนร่วมในการปฏิรูป เป็นผลให้ไม่สามารถดำเนินการในสาระสำคัญบางประการให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ได้ ทั้งในด้านการเรียนการสอน การผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ และระบบการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ

สำหรับการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับทำได้กว้างขวางมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพการศึกษา ระหว่างภูมิภาคลดลง แต่การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ เป็นต้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ผลที่เกิดขึ้นนั้นมีปัจจัยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองควบคู่ไปด้วย

ในปี พ.ศ.2540 หลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนประกาศใช้ และได้กำหนดให้มีการจัดทำกฎหมายการศึกษาแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาควบคู่ไปกับการจัดทำร่างกฎหมาย ประเด็นสำคัญในการเรียกร้องครั้งนี้คือ การปฏิรูปด้านโครงสร้างเพื่อให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษามากขึ้น การปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ การปฏิรูปอุดมศึกษา ตลอดจนการปฏิรูปด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชนเฉพาะกิจทำหน้าที่จัดทำกฎหมายประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กองบรรณาธิการ สถานปฏิรูป, 2546)

เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกต้องมีการปรับเปลี่ยนสังคมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบภาวะวิกฤตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านการศึกษา ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาของไทยที่มีมาต่อเนื่องยาวนาน เกิดความขัดแย้งทั้งในด้านการบริหารจัดการและด้านคุณภาพการศึกษาทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพไม่เพียงพอในการที่จะแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทำให้เกิดกระแสการปฏิรูปสังคมไทยขึ้น และการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าเป็นเส้นทางนำไปสู่การแก้ไขปัญหาวิกฤตต่างๆ และนำไปสู่เส้นทางพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักร่วมกัน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่ระบบการศึกษาปัจจุบันไม่สามารถสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพได้ตามที่มุ่งหวังสืบเนื่องจากปัญหาหลายประการ ทั้งด้านโครงสร้าง กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และระบบสนับสนุนต่างๆ รวมทั้งกระบวนการที่ยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมใหม่ ปัญหาต่างๆเหล่านี้ จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนและรวดเร็วด้วยการปฏิรูป (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2545)

การปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นับเป็นครั้งสำคัญ เป็นการปฏิรูปการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการจัดการศึกษาในหลายๆด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่างๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลก ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย และเชื่อว่าการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน

แนวคิดและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 – 2544 มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 5 -13)

1. วิสัยทัศน์

ในปี พ.ศ.2550 คนไทยทุกคนมีโอกาสและมีความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยทุกคนทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษา กระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้อย่างมีความสุขมีคุณภาพมาตรฐานสูงเป็นที่พึงพอใจของสังคม โดยมีครูเก่งครูดี มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูมีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โปร่งใส และตรวจสอบได้

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้คนไทยทุกคน มีโอกาสได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

(2) เพื่อให้มีการระดมสรรพกำลัง จากทุกส่วนมาร่วมจัดการศึกษา (มาตรา.58)

(3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยและสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข

(4) เพื่อผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่ได้คุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพ

(5) เพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบการบริหารจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมีความโปร่งใสชัดเจนตรวจสอบได้

3. เป้าหมาย

ให้การจัดการศึกษาเป็นเลิศ โดยโรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และ ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากลภายในปี 2550 การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและสถานการณ์ในอนาคต จะต้องเน้นการพัฒนา “คุณภาพการศึกษา” โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ จะต้องทำการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนการปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ วิธีดำเนินการให้การศึกษเป็นเลิศ คือการทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐานสูงในระดับสากลต้องเริ่มที่โรงเรียนที่ห้องเรียนมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

4. ดัชนีวัด

4.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาปฏิรูป

4.1.1 มีความคิดริเริ่ม

4.1.2 มีความคิดสร้างสรรค์

4.1.3 มีคุณธรรมจริยธรรม

4.1.4 มีความสมดุลทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา และ

สังคม

4.1.5 สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาปฏิรูป

4.2.1 ด้านปัจจัย

(1) มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์

(2) มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้มแข็ง

(3) มีครูที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน

(4) มีสื่อและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

(5) มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(6) มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลายและ

สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

4.2.3 ด้านกระบวนการ

(1) มีแผนพัฒนาสถานศึกษา (School Improvement

Plan : SIP)

ผู้เรียนและชุมชน

- (2) มีการเรียนการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง
- (3) มีการจัดการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของ

ต่อเนื่องและเป็นระบบ

- (4) มีบรรยากาศที่ปลอดภัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- (5) มีการประกันคุณภาพการศึกษา
- (6) มีระบบการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและครูอย่าง

เรียนรู้

- (7) มีการเทียบโอนผลการเรียน และ ประสบการณ์

School Review และ School Report ที่สามารถเสนอต่อสาธารณชน

- (8) มีระบบการติดตามประเมินผล โดยมีการจัดทำ
- (9) มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผลการ

ดำเนินงาน

4.2.4 ด้านการผลิต

- (1) ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานสูงสุดในระดับสากล
- (2) ห้องเรียนมีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน

5. องค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษา

เพื่อให้การดำเนินการการปฏิรูปประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย จึงได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

(1) การปฏิรูปหลักสูตรพัฒนาหลักสูตร ที่เน้นการตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมีกระบวนการและเนื้อหาที่ครอบคลุมเชื่อมโยงและต่อเนื่องกัน ทุกระดับและประเภทการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คุณธรรม จริยธรรม เน้นการกระจายอำนาจในสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และให้แต่ละท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง สำหรับส่วนกลางจะจัดทำหลักสูตร แกนกลางและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอน ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มตาม ศักยภาพประเมินผลการเรียนจากการปฏิบัติจริง ปรับบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ชี้ แนวทางในการเรียนให้ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและการ ถ่ายทอดความรู้และใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอน

(3) การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปรับกระบวนการผลิต การใช้และการพัฒนาครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตลอดจนปรับปรุงสวัสดิการและค่าตอบแทนให้เหมาะสมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และ บุคลากรทางการศึกษา

(4) การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ จัดระบบการบริหาร

และจัดการให้มีเอกภาพ และ กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเน้นสถานศึกษาเป็นหน่วยวางแผน ยุทธศาสตร์ ขอกการจัดการศึกษาในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร พัฒนาระบบการวางแผน การระดมและการจัดสรรทรัพยากร การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการนั้นประกอบด้วยกรอบแนวทางสำคัญ 5 ประการ คือ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ดัชนีวัด และองค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาไทยมีความต้องการให้เด็กไทยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพภายในปีพ.ศ. 2550 เน้นคุณภาพของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องทำการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนการปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ ซึ่งให้ทุกหน่วยของสังคมเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษามาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดและหลักการ ดังนี้

1. เน้นพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพสูงเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม วัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. การจัดการศึกษาไทยเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. การจัดการศึกษามีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจและมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น
4. ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นมืออาชีพ
5. มีการระดมสรรพกำลัง เพื่อการจัดการศึกษา
6. บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันต่างๆมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

7. จัดการศึกษาอย่างหลากหลาย มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

จากแนวคิดและหลักการสำคัญข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดการศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ด้วยกระบวนการการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ จากครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม

กระบวนการปฏิรูปการศึกษา

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายรัฐบาล และแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีประเด็นที่สำคัญอยู่ 2 ประเด็น คือ การปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารการศึกษา และปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารการศึกษา

การปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารการศึกษา เน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น ซึ่งแต่เดิมเป็นอำนาจของส่วนกลาง ให้ท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจในการบริหารโดยบริหารในรูปของคณะกรรมการ มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและฐานะของสถานศึกษาให้มีความเท่าเทียมหรือมีคุณภาพใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดในการจัดโครงสร้างของกระทรวงใหม่ โดยรวม 3 หน่วยงานเข้าด้วยกัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การบริหารการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปฏิรูปการเรียนรู้

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องรอการปรับแก้กฎหมาย มีองค์ประกอบในการดำเนินการ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การปฏิรูปหลักสูตร ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางจากกรมวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่ที่แยกความต้องการเรียนสาระ (Concept) ที่เหมาะสมมีการแบ่งช่วงชั้นปีว่านักเรียนควรได้รับอะไร โดยกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้องถิ่นต้องการให้เด็กเรียนตามความเหมาะสมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

2.2 การปฏิรูปการเรียนการสอน โดยเน้นการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดง

คิดเห็น แสดงออกตามความสามารถและวัยที่เหมาะสม เป็นการให้อิสระทางความคิดโดยไม่ต้องสอนให้จำแต่อย่างเดียว

2.3 การปฏิรูปบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถแนะนำผู้เรียนได้ การพัฒนาครูต้องดำเนินการพัฒนาใน 2 เรื่อง คือ พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป และพัฒนาครูให้สามารถนำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่มาใช้ได้

2.4 การปฏิรูปการวัดผลและประเมินผล โดยเน้นการกำหนดมาตรฐานการประเมินโดยครูทั้งระบบ คือ การประเมินภายในโรงเรียน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นการจัดการศึกษาในโรงเรียนว่ามีคุณภาพหรือไม่ และการประเมินภายนอกจากคนหรือองค์กรที่ไม่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อยืนยันถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (วรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย, 2545 : 15-16)

กระบวนการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมมากขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีการดำเนินการในประเด็นสำคัญทั้งหมด 9 ประเด็น คือ

1. การปฏิรูปแนวคิดในการจัดการศึกษา
2. การปฏิรูปสิทธิหน้าที่ทางการศึกษา
3. การปฏิรูประบบการศึกษา
4. การปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษา
5. การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา
6. การปฏิรูปมาตรฐานการจัดการศึกษา
7. การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
8. การปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. การปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

ครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจนแล้วครูเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่สำคัญในการจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยที่ครูจะต้องมีบทบาททั้งในด้านการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน ครูจะต้องจัดการศึกษาที่ยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (มาตรา 22) การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23) ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมให้สอดคล้องตามคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ครูจะต้องพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนบทบาทในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก

2. ด้านการพัฒนาตนเองของครู ครูจะต้องมีแฟ้มผลงานของตนเอง สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสามารถนำวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 30) และครูจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อมิให้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

3. ด้านการพัฒนาสถานศึกษา ครูทุกคนต้องปฏิบัติงานทุกอย่างภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีการจัดทำแบบรายงานตนเองของสถานศึกษา (SSR) เนื่องจากในมาตรา 48 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป (กัญญารัตน์ ขอบคุณ, 2545)

จากการปฏิรูปการศึกษาและมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทำให้ครูต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการพัฒนาเด็กทั้งในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กแล้ว ครูต้องทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน (น้อมศรี เคท, 2545)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ครูในยุคการปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติตนของครู ใน 3 ด้านใหญ่ๆคือ ด้านการพัฒนาเด็ก ด้านพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ในแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ครูอนุบาลเป็นบุคคลหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษา ตามมาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจัดในสถานศึกษา เป็นผู้ที่จัดประสบการณ์และพัฒนาพัฒนาการให้กับเด็กในระดับชั้นอนุบาล เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ครูอนุบาลในยุคการปฏิรูปการศึกษาจึงต้องปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลซึ่งจะต้องปรับให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งผลตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา และดำเนินการลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนี้

1. ครูอนุบาลต้องมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูอนุบาลต้องมีบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ที่ได้กอนุบาลจะต้องได้รับอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และสภาพสังคมในท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่ โดยผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. ครูอนุบาลจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และต่อเนื่องให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆเพิ่มขึ้น เพื่อครูสามารถปฏิบัติภาระงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาตนเองของครูอนุบาลนั้นสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี ได้แก่ การค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร โทรทัศน์ การหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น การเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาในหัวข้อต่างๆ การศึกษาดูงาน การค้นคว้าวิจัย และการศึกษาต่อ ซึ่งในส่วนของการค้นคว้าวิจัยนั้นครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนและใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้หลังจากที่ครูได้มีการพัฒนาตนเองแล้วครูจะต้องจัดทำหลักฐานการพัฒนาตนเองให้อยู่ในรูปแบบของแฟ้มสะสมผลงาน

3. บทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่ครูได้รับการมอบหมายเพิ่มเติม เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องร่วมปฏิบัติงานภายในโรงเรียนตามการมอบหมายงานของผู้บริหาร ซึ่งเป็นงานที่นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก สำหรับในยุคการปฏิรูปการศึกษาครูอนุบาลจะต้องมีส่วนร่วมในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทั้งที่เป็นประกันคุณภาพภายในและภายนอก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัชรินทร์ ดีทรง (2538) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6” ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 ปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 6 ด้านเรียงลำดับการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่จากด้านที่ปฏิบัติมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ด้านธุรการและการเงิน ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ โดยครูปฏิบัติงานด้านวิชาการมากที่สุด โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 27.5 ชั่วโมง และด้านอาคารสถานที่ที่น้อยที่สุด โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

2. ด้านวิชาการ ผู้สอนส่วนใหญ่สอนวิชาภาษาไทยมากที่สุด และสอนงานเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษน้อยที่สุด กิจกรรมการเรียนการสอนใช้การบรรยายมากที่สุด และใช้บทเรียนสำเร็จรูปน้อยที่สุด วัดผลโดยการตรวจแบบฝึกหัดนักเรียนมากที่สุด และใช้แบบทดสอบของฝ่ายวัดผลของโรงเรียนน้อยที่สุด

ด้านกิจการนักเรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมในวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มากที่สุด และจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมน้อยที่สุด ทำหน้าที่เป็นกรรมการในการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆมากที่สุด และทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆน้อยที่สุด

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยการเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีกับชุมชนมากที่สุด และเชิญผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนมาเป็นวิทยากรน้อยที่สุด ใช้วิธีการพูดคุยกับบุคคลในชุมชนมากที่สุด และใช้หอกระจายข่าวโรงเรียนในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนทราบน้อยที่สุด

ด้านธุรการและการเงิน มีครูเพียงบางส่วนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน

ด้านบุคลากร มีครูเพียงบางส่วนทำหน้าที่เป็นผู้จัดทำทะเบียนประวัตินักเรียน

ด้านอาคารสถานที่ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่มากที่สุด และเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการบำรุงรักษาอาคารเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีน้อยที่สุด

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล (2543) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู” ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ศึกษาหาความรู้โดยการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาทางวิชาการ มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่มีโอกาส การจัดทำผลงานทางวิชาการใช้วิธีการสร้างสื่อการเรียนการสอนและเผยแพร่โดยการฝึกปฏิบัติจริง

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน เลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้แก่ผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 พัฒนาผู้เรียน โดยการจัดสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง ชมเชยและให้กำลังใจผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 เลือกใช้แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับปรุงแผนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ศักยภาพและธรรมชาติของผู้เรียน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 เลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา และผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเองและสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยรายงานข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนโดยภาพรวม และรายกลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติโดนสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน และให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี

เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสถานศึกษา โดยการรับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก และให้คำแนะนำ แก้ปัญหาผู้ร่วมงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชน โดยการยอมรับในความรู้ความสามารถ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ร่วมปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก และให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 แสวงหาข้อมูลข่าวสาร โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบันในระดับท้องถิ่น ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิควิธีการนวัตกรรมการเรียนการสอน และนำมาใช้ในการพัฒนางานสอน

กัญญารัตน์ ขอบคุณ (2545) ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของครูที่ได้รับรางวัลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานและการใช้เวลาปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครู ในด้านการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาตนเอง การพัฒนาโรงเรียน การบริการความรู้แก่ผู้อื่น และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ครูปฏิบัติงานด้านการสอนเป็นหลัก โดยจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนตามความสนใจของนักเรียน ควบคู่ไปกับการวางแผนและปฏิบัติงานพัฒนาโรงเรียน โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีการพัฒนาตนเอง บริการความรู้แก่ผู้อื่น โดยพัฒนาครูเครือข่าย และมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

วรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย (2545) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความจำเป็นและความต้องการนวัตกรมสื่อการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความจำเป็นและความต้องการนวัตกรมสื่อการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ครูมีความคิดเห็นว่ นวัตกรมสื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นต่อการปฏิรูปการศึกษาในระดับปานกลาง และสำหรับครูในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของนวัตกรมสื่อการเรียนการสอนไม่ต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะของภาระงานและความถี่ของการปฏิบัติภาระงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานครูอนุบาลในยุคนโยบายการศึกษา ในด้านการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษและงานพัฒนาตนเอง โดยมีขั้นตอน การดำเนินการวิจัย ดังนี้

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ และการปฏิบัติภาระงานของครู อนุบาล โดยรวบรวมข้อมูลจากตำราวิชาการ เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูล ในการศึกษา กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูอนุบาล และผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับชั้นอนุบาล จาก 174 เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่ง กระจายอยู่ในทุกจังหวัดตามภูมิภาค โดยเป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 354 โรง โดยที่ครูอนุบาลรวมทั้งสิ้น 708 คน และจำนวนผู้บริหารรวมทั้งสิ้น 6 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูอนุบาล จำนวน 696 คน โดย มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple-random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

ก. สุ่มโรงเรียนจากทุกเขตพื้นที่การศึกษา 174 เขต โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน รวมทั้งสิ้น 348 โรง

ข. สุ่มครูอนุบาลที่มีประสบการณ์การทำงานมาอย่างน้อย 3 ปีมาโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 696 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูอนุบาล และผู้บริหาร รวมทั้งสิ้น 18 คนซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ก. สุ่มโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดในส่วนภูมิภาคจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดละ 1 โรง รวมทั้งสิ้น 6 โรง ดังนี้

(1) กรุงเทพมหานคร สุ่มจากเขตตรวจราชการส่วนกลาง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กรุงเทพมหานคร เขต 1

(1.1) สุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครอง ได้เขตราชเทวี และสุ่มโรงเรียนในเขตราชเทวี คือ โรงเรียนฟ้าใส

(1.2) สุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จากโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครอง ได้เขตบางรัก และสุ่มโรงเรียนในเขตบางรัก คือ โรงเรียนสายลม

(2) จังหวัดในส่วนภูมิภาค โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้เขตตรวจราชการที่ 2 จังหวัดสระบุรี ซึ่งแบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมือง

(2.1) สุ่มโรงเรียนในเขตเมือง คือ โรงเรียนในจังหวัดสระบุรี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนทานตะวัน และโรงเรียนดวงอาทิตย์

(2.2) สุ่มโรงเรียนนอกเขตเมือง คือ โรงเรียนในจังหวัดสระบุรี เขต 2 ได้แก่ โรงเรียนภูผา และโรงเรียนสายน้ำ

ข. สุ่มครูอนุบาลจากโรงเรียนใน ข้อ ก. โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากครูอนุบาลที่มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 3 ปี โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน และผู้บริหารจากโรงเรียนใน ข้อ ก. จำนวน 6 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกตการปฏิบัติภาระงาน ได้แก่ ครูอนุบาล ที่มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 3 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากครูที่ใช้สัมภาษณ์ โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

ตารางที่ 1 จำนวนครูอนุบาล และผู้บริหาร จำแนกตามวิธีการเก็บข้อมูล

สังกัด	การสอบถาม	การสัมภาษณ์		การสังเกต
	ครู	ครู	ผู้บริหาร	ครู
1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (รัฐบาล)	348	6	3	6
2. สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน	348	6	3	6
รวม	696	12	6	12

กล่าวโดยสรุปในการวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างประชากรที่เก็บข้อมูลโดยการสอบถาม คือ ครูอนุบาล 696 คน การสัมภาษณ์ครูอนุบาล 12 คน ผู้บริหาร 6 คน และการสังเกตครูอนุบาล 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 4 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามครูอนุบาล 1 ชุด แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร 1 ชุด แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล 1 ชุด และแบบสังเกตการปฏิบัติงานของครูอนุบาล 1 ชุด ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. เตรียมการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษารายละเอียดและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติการงานครูอนุบาล บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูอนุบาล จากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูอนุบาล เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามความเหมาะสมของข้อมูลที่จะศึกษา

1.3 สร้างเครื่องมือในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งมี 3 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

2. การสร้างเครื่องมือ

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ชุด คือ

ก. แบบสอบถามครูอนุบาล

1. สร้างแบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา สังกัดของโรงเรียนที่ปฏิบัติ ประสบการณ์ในการทำงาน การจัดการเรียน การสอน จำนวนนักเรียน จำนวนพี่เลี้ยง ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักมาถึงโรงเรียน และ ระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานตามภาระงานของครูอนุบาล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 83 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าของคำตอบเป็น 6 ระดับ คือ

- 6 หมายถึง ปฏิบัติทุกวัน
- 5 หมายถึง ปฏิบัติทุกสัปดาห์
- 4 หมายถึง ปฏิบัติทุกเดือน
- 3 หมายถึง ปฏิบัติทุกเทอม
- 2 หมายถึง ปฏิบัติทุกปี
- 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล จำนวน 22 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าของคำตอบเป็น 6 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด
- 0 หมายถึง ไม่ได้รับมอบหมาย

ตอนที่ 4 ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะ เป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าของคำตอบเป็น 4 ระดับ คือ

- 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 3 หมายถึง เห็นด้วย

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้

3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครู อนุบาล แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุง แก้ไข เป็นข้อมูลฉบับสมบูรณ์

ข. แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุครัฐูปการศึกษ ที่แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในด้าน เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระงานของครูอนุบาล ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาระงานที่ได้รับ และปัจจัยสนับสนุนเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้

3. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครู อนุบาล แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุง แก้ไข เป็นข้อมูลฉบับสมบูรณ์

ค. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุครัฐูปการศึกษ ที่แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในด้าน เพศ อายุ วุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระงานของครูอนุบาลด้านภาระงานหลัก ภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และภาษาที่ใช้

3. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุง แก้ไข เป็นข้อมูลฉบับสมบูรณ์

ง. แบบสังเกตการปฏิบัติงานของครูอนุบาล

1. สร้างแบบสังเกต เรื่อง การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูอนุบาล ได้แก่ชื่อของครูอนุบาล ระดับชั้นที่สอน โรงเรียนที่สังเกต วันที่สังเกต และเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการสังเกต

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการสังเกต

2. นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาแก้ไข ด้านความครอบคลุมเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3. นำแบบสังเกตมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูอนุบาล แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุง แก้ไข เป็นข้อมูลฉบับสมบูรณ์

3. ปรับปรุงเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อจัดทำเป็นฉบับทดลองใช้

3.2 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูอนุบาล และผู้บริหารที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือแต่ละประเภท โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์และมีบางส่วนที่ผู้วิจัยส่งรับคืนด้วยตนเอง

1.3 สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนตามระยะเวลาที่ระบุ ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์สอบถาม และขอความร่วมมือในการส่งกลับ ในส่วนของโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามจากที่ทำการไปรษณีย์ถึงข้อมูลการจัดส่งว่ามี การสูญหายหรือไม่ เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการจัดส่งแบบไปรษณีย์ลงทะเบียน จากนั้นจึงแจ้งผลการส่งให้

ทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบ และจัดส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือ แบบซองเปล่าติดแสตมป์และจำหน่ายซองให้ผู้วิจัยไปอีกครั้ง ถ้าโรงเรียนใดยังไม่ส่งแบบสอบถาม กลับคืนผู้วิจัยใช้วิธีนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลและรวบรวมด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 630 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.51 ดังเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมา

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	ได้รับกลับ		ผลการวิเคราะห์	
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครูอนุบาล	696	630	90.51	630	90.51

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกต

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการโทรศัพท์ขออนุญาตจากผู้บริหาร เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูอนุบาล นัดหมายวัน เวลา ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อนัดหมายเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจึงเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากหน่วยหลักสูตรและการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปเสนอผู้บริหารสถานศึกษาในวันที่เดินทางไปถึง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูจำนวน 6 โรงเรียนละ 5 วัน ซึ่งทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 1 คน และครูอนุบาลจำนวน 2 คน เป็นเวลา 1 วัน และทำการสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลโรงเรียนละ 2 คน คนละ 2 วัน รวมเป็น 4 วัน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม- 13 มีนาคม 2549 ดังเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกต

เขตพื้นที่การศึกษา	ชื่อโรงเรียน	จำนวน		ระยะเวลา		รวม (วัน)
		ครู	ผู้บริหาร	สัมภาษณ์ (วัน)	สังเกต (ครู 1 คน : 2 วัน)	
เขตตรวจ	ฟ้าใส	2	1	1	4	5
ราชการ	สายลม	2	1	1	4	5
ส่วนกลาง						

ตารางที่ 3 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกต (ต่อ)

เขตพื้นที่การศึกษา	ชื่อโรงเรียน	จำนวน		ระยะเวลา		
		ครู	ผู้บริหาร	สัมภาษณ์ (วัน)	สังเกต (ครู 1 คน : 2 วัน)	รวม (วัน)
เขตตรวจ	ทานตะวัน	2	1	1	4	5
ราชการที่ 2	ดวงอาทิตย์	2	1	1	4	5
จ.สระบุรี	ภูผา	2	1	1	4	5
	สายน้ำ	2	1	1	4	5

ตารางที่ 4 วัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกต

ชื่อโรงเรียน	การสัมภาษณ์และสังเกต (วัน เดือน ปี)
1. โรงเรียนฟ้าใส	- 24 27 และ 28 ก.พ. 2549 - 3 และ 6 มี.ค. 2549
2. โรงเรียนสายลม	- 14-17 และ 20 ก.พ. 2549
3. โรงเรียนทานตะวัน	- 2-3 และ 6 ก.พ. 2549 - 1-2 มี.ค. 2549
4. โรงเรียนดวงอาทิตย์	- 7-10 ก.พ.2549 - 13 มี.ค. 2549
5. โรงเรียนภูผา	- 21-23 ก.พ. 2549 - 9-10 มี.ค. 2549
6. โรงเรียนสายน้ำ	- 30 และ 31 ม.ค. 2549 - 1 ก.พ. 2549 - 7 และ 8 มี.ค. 2549

ตารางที่ 5 รายละเอียดของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจำแนกตามประเภทของเครื่องมือ

เนื้อหา	เครื่องมือที่ใช้	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์		แบบสังเกต
		ครู	ผู้บริหาร	ครู	ครู
1. ลักษณะของภาระงาน และความถี่ของการปฏิบัติ ภาระงาน การจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมาย พิเศษ งานพัฒนาตนเอง		✓	✓	✓	✓
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติภาระงานครู การจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมาย พิเศษ งานพัฒนาตนเอง		✓	✓	✓	✓
3. ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติ ภาระงานของครู การจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมาย พิเศษ งานพัฒนาตนเอง		✓	✓	✓	✓

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูอนุบาลมาสรุปรวมรวม และวิเคราะห์ผลตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยสรุปตามประเด็นที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การคำนวณค่าร้อยละ จากสูตรดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

(ประคอง กรวรรณสูตร, 2542)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา” ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากครูอนุบาลที่ตอบแบบสอบถาม สัมภาษณ์และสังเกต จำนวนทั้งหมด 642 คน และผู้บริหารจำนวน 6 คน จากโรงเรียนที่สุ่มอย่างง่าย ทั้งหมด 354 โรงเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 6)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูลการปฏิบัติภาระงานตามภาระงานของครูอนุบาล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 7)

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 8)

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 9)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการปฏิบัติภาระงานครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานของครูอนุบาล นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 ค่าความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล

ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่ (N = 630)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	24	3.9
หญิง	601	96.1
2. อายุ		
ไม่เกิน 25 ปี	29	4.7
26-30 ปี	87	14.1
31-35 ปี	84	13.6
36-40 ปี	84	13.6
41-45 ปี	140	22.7
46-50 ปี	185	28.0
51 ปีขึ้นไป	21	3.4
3. สถานภาพ		
โสด	156	25
สมรส	474	75
4. วุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	62	9.9
ปริญญาตรี	544	86.3
ปริญญาโท	24	3.8
ปริญญาเอก	0	0

ตารางที่ 6 ค่าความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่ (N = 630)	ร้อยละ
5. สังกัดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
รัฐบาล	313	49.7
เอกชน	317	50.3
6. ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล		
3-5 ปี	158	25.7
6-10 ปี	155	25.2
11-15 ปี	190	28.3
16-20 ปี	77	12.5
21 ปีขึ้นไป	50	8.1
7. ประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอื่น		
ระดับประถมศึกษา	367	55.3
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	15	2.6
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	1	0.2
ระดับอุดมศึกษา	6	1.0
ไม่มี	241	41.0
8. ปัจจุบันเป็นครูประจำชั้นเด็ก		
อายุ 3-4 ปี	289	45.4
อายุ 4-5 ปี	193	30.9
อายุ 5-6 ปี	148	23.7

ตารางที่ 6 ค่าความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล

(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่	ร้อยละ
(N = 630)		
9. นวัตกรรม/หลักสูตร/รูปแบบที่ใช้จัดการเรียนการสอน (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)		
การสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	603	97.3
การสอนแบบโครงการ	275	43.7
การสอนตามแนวคิดของมอนเตสซอรี	134	21.3
การสอนตามคิดของวอลดอร์ฟ	79	12.6
การสอนตามแนวคิดของเรกจิโอ เอมิเลีย	15	2.4
การสอนแบบภาษาธรรมชาติ/แบบองค์รวม	226	35.9
การสอนแบบไฮ/สโคป	61	9.7
การสอนแบบBrain-Based Learning	138	21.9
อื่นๆ	22	3.5
10. จำนวนนักเรียนในชั้นเรียน		
น้อยกว่า 20 คน	136	21.6
20-30 คน	263	41.7
31-40 คน	196	31.2
มากกว่า 40 คน	35	5.6
11. ห้องเรียนมีครูพี่เลี้ยง		
มี	118	19.2
ไม่มี	512	80.8
12. ห้องเรียนมีพี่เลี้ยง		
มี	85	14.3
ไม่มี	545	85.7

ตารางที่ 6 ค่าความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล

(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่ (N = 630)	ร้อยละ
13. ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พัก		
น้อยกว่า 30 นาที	442	70.1
30 นาที – 1 ชั่วโมง	177	28.1
1-2 ชั่วโมง	10	1.6
2 ชั่วโมงขึ้นไป	1	0.2
14. ระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียน		
น้อยกว่า 1 กิโลเมตร	132	21.1
1-2 กิโลเมตร	189	30.2
3 กิโลเมตรขึ้นไป	309	48.6

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 96.1 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 สถานะภาพ สมรส คิดเป็นร้อยละ 75.0 จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.3 ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเอกชน คิดเป็นร้อยละ 50.3 พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอนุบาล 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.3 และประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอื่น คือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.3

ครูอนุบาลส่วนใหญ่ปฏิบัติภาระงานเป็นครูประจำชั้นเด็กในช่วงอายุ 3-4 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.4 พบว่ามีการใช้นวัตกรรม/หลักสูตร/รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คิดเป็นร้อยละ 97.3 การสอนแบบโครงการ คิดเป็นร้อยละ 43.7 และการสอนแบบภาษาธรรมชาติหรือแบบองค์รวม คิดเป็นร้อยละ 35.9 ตามลำดับ สำหรับจำนวนเด็กในชั้นเรียน 20-30 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 พบว่ามีครูพี่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 80.8 พี่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 85.7 ครูอนุบาลส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักถึงโรงเรียนน้อยกว่า 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 70.1 และมีระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียน 3 กิโลเมตรขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.6

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับข้อมูลการปฏิบัติภาระงานตามภาระงานของครูอนุบาล ตามลักษณะการปฏิบัติ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 5.50 – 6.00 หมายถึง ปฏิบัติทุกวัน

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.49 หมายถึง ปฏิบัติทุกสัปดาห์

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ปฏิบัติทุกเดือน
 คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปฏิบัติทุกเทอม
 คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ปฏิบัติทุกปี
 คะแนนเฉลี่ย 0.50 – 1.49 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ (คือ ไม่ได้รับมอบหมาย
 หรือ มีผู้อื่นปฏิบัติแทนแล้ว)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาล

การปฏิบัติภาระงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้			
1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.22	0.83	ปฏิบัติทุกปี
2. การเตรียมจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.33	1.16	ปฏิบัติทุกเดือน
3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใน ห้องเรียน	5.68	0.66	ปฏิบัติทุกวัน
4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกห้องเรียน	3.51	1.28	ปฏิบัติทุกเดือน
5. การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.51	0.69	ปฏิบัติทุกวัน
6. การใช้แหล่งวิทยาการและเทัญวิทยาการ	2.79	1.03	ปฏิบัติทุกเทอม
7. การดูแลเด็กอนุบาล	5.82	0.74	ปฏิบัติทุกวัน
8. การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์	5.79	0.73	ปฏิบัติทุกวัน
9. การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้	4.87	1.02	ปฏิบัติทุกสัปดาห์
10. การปรับปรุงและพัฒนาการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	3.60	1.40	ปฏิบัติทุกเดือน
11. การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.16	1.09	ปฏิบัติทุกเทอม
12. งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง	3.26	1.35	ปฏิบัติทุกเทอม
13. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ให้ผู้เกี่ยวข้อง	3.24	0.86	ปฏิบัติทุกเทอม
ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ			
1. งานฝ่ายบริหาร	2.57	1.43	ปฏิบัติทุกเทอม
2. งานพัฒนาโรงเรียน	2.45	1.64	ปฏิบัติทุกปี
3. งานพัฒนานักเรียน	2.79	1.02	ปฏิบัติทุกเทอม

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาล

การปฏิบัติภาระงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ			
4. งานนิเทศการศึกษา	2.37	1.40	ปฏิบัติทุกปี
5. งานสัมพันธ์ชุมชน	2.42	1.13	ปฏิบัติทุกปี
6. งานประกันคุณภาพการศึกษา	2.37	1.13	ปฏิบัติทุกปี
ด้านงานพัฒนาตนเอง			
1. การค้นคว้าและฝึกฝนด้วยตนเอง	3.57	1.69	ปฏิบัติทุกเดือน
2. การเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงาน	2.67	0.98	ปฏิบัติทุกเทอม
3. การศึกษาต่อ	1.36	0.98	ไม่ปฏิบัติ
4. การทำผลงานเพื่อขอกำหนดตำแหน่ง	1.65	1.02	ปฏิบัติทุกปี
5. การเข้าร่วมกลุ่มหรือเครือข่ายต่างๆ	2.12	1.22	ปฏิบัติทุกปี

จากตารางที่ 7 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ภาระงานของครูอนุบาลที่ปฏิบัติทุกวัน มีทั้งหมด 4 รายการ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การดูแลเด็กอนุบาล และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ลำดับต่อไปคือภาระงานที่ปฏิบัติทุกสัปดาห์ คือ การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ ภาระงานที่ปฏิบัติทุกเดือน มี 3 รายการคือ การเตรียมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน และการปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาระงานที่ครูปฏิบัติทุกเทอม มีทั้งหมด 4 รายการ คือ การใช้แหล่งวิทยาการและเชิญวิทยากร การทำวิจัยในชั้นเรียน งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และการรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ให้กับผู้เกี่ยวข้อง และภาระงานที่ปฏิบัติทุกปี คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ พบว่า ภาระงานที่ปฏิบัติทุกเทอม คือ งานฝ่ายบริหาร และงานพัฒนานักเรียน และภาระงานที่ปฏิบัติทุกปี มีทั้งหมด 4 รายการ คือ งานพัฒนาโรงเรียน งานนิเทศการศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านงานพัฒนาตนเอง พบว่า ภาระงานที่ปฏิบัติทุกเดือน คือ การค้นคว้าและฝึกฝนตนเอง ภาระงานที่ปฏิบัติทุกเทอม คือ การเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงาน ภาระงานที่ปฏิบัติทุกปี คือ การทำผลงานเพื่อขอกำหนดตำแหน่ง และการเข้าร่วมกลุ่มหรือเครือข่ายต่างๆ และ ภาระงานที่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ การศึกษาต่อ

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล โดยวิเคราะห์ผลจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายถึง ไม่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้			
1. มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546	3.68	0.69	มาก
2. มีความสามารถในการปฏิบัติงานจัดทำแผนการเรียนรู้อ	3.60	0.68	มาก
3. ความพึงพอใจในงานจัดทำแผนการเรียนรู้อ	3.71	0.67	มาก
4. มีความสามารถในการปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้อ	3.68	0.67	มาก
5. ความพึงพอใจในปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้อตามที่หลักสูตรกำหนด	3.71	0.67	มาก
6. มีความสามารถในการทำการวิจัยในชั้นเรียน	3.25	0.77	ปานกลาง
7. ความพึงพอใจในการทำการวิจัยในชั้นเรียน	3.36	0.85	ปานกลาง
8. มีความสามารถในการปฏิบัติงานประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้อ	3.60	0.71	มาก
9. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้อ	3.65	0.72	มาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน
ของครูอนุบาล (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
10. มีความสามารถในการปฏิบัติงานสัมพันธ์			
ผู้ปกครอง	3.95	0.77	มาก
11. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสัมพันธ์			
ผู้ปกครอง	3.88	0.78	มาก
งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ			
12. มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านบริหาร	2.71	1.31	ปานกลาง
13. ความพึงพอใจในภาระงานด้านบริหารที่รับ			
มอบหมาย	2.84	1.33	ปานกลาง
14. มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านธุรการ	2.66	1.26	ปานกลาง
15. ความพึงพอใจงานด้านธุรการที่ได้รับ			
มอบหมาย	2.68	1.37	ปานกลาง
16. มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสัมพันธ์			
ชุมชน	3.30	1.22	ปานกลาง
17. ความพึงพอใจในการมอบหมายงานในด้าน			
สัมพันธ์ชุมชน	3.22	1.33	ปานกลาง
18. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง			
ประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา			
ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น	3.88	0.88	มาก
19. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง			
กิจกรรมต่างๆของชุมชน เช่น กิจกรรมแข่งขัน			
กีฬา กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยคนในชุมชน	3.89	0.86	มาก
20. มีความสามารถในการปฏิบัติงานในด้าน			
ประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	3.17	0.98	ปานกลาง
21. ความพึงพอใจในมอบหมายงานในด้าน			
ประกันคุณภาพการศึกษา	3.18	1.05	ปานกลาง
22. มีเวลาในการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆที่สนใจ	3.34	0.83	ปานกลาง

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
23. มีเวลาในการเตรียมการสอน	3.54	0.75	มาก
การพัฒนาตนเอง			
24. ความพึงพอใจที่จะเข้าร่วมอบรม/สัมมนา	4.21	0.70	มาก
25. การศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย	3.66	1.31	มาก
26. การศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นๆ	2.83	1.33	ปานกลาง
27. ความพึงพอใจในการขอกำหนดตำแหน่ง	3.29	1.44	ปานกลาง
28. ความพึงพอใจที่จะฝึกฝนทักษะต่างๆเพิ่มเติม เช่น ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น	4.15	0.80	มาก

จากตารางที่ 8 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลในระดับมาก ทั้งหมด 9 รายการ คือ (1) มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (2) มีความสามารถในการปฏิบัติงานจัดทำแผนการเรียน (3) พึงพอใจในงานจัดทำแผนการเรียน (4) มีความสามารถในการปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้ (5) พึงพอใจในปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด (6) มีความสามารถในการปฏิบัติงานประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ (7) พึงพอใจในการปฏิบัติงานประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ (8) มีความสามารถในการปฏิบัติงานสัมพันธ์ผู้ปกครอง (9) พึงพอใจในการปฏิบัติงานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และในระดับปานกลาง มี 2 รายการ คือ มีความสามารถในการทำการวิจัยในชั้นเรียน และพึงพอใจในการทำการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ พบว่าความคิดเห็นในระดับมาก มี 3 รายการ คือ (1) พึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานที่เกี่ยวกับกับประเพณีต่างๆ (2) พึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของชุมชน (3) มีเวลาในการเตรียมการสอน และในระดับปานกลาง มีทั้งหมด 9 รายการ คือ (1) มีความสามารถในการปฏิบัติภาระงานด้านบริหาร (2) พึงพอใจในภาระงานด้านบริหารที่ได้รับมอบหมาย (3) มีความสามารถในการปฏิบัติภาระงานด้านธุรการ (4) พึงพอใจงานด้านธุรการที่ได้รับมอบหมาย (5) มีความสามารถในการปฏิบัติภาระงานด้านสัมพันธ์ชุมชน (6) พึงพอใจในการมอบหมายงานในด้านสัมพันธ์ชุมชน (7) มีความสามารถในการปฏิบัติภาระงานใน

ด้านประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (8) ฟังพอใจในมอบหมายภาระงานในด้านประกันคุณภาพการศึกษา (9) มีเวลาในการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆที่สนใจ

ด้านงานพัฒนาตนเอง พบว่าความคิดเห็นในระดับมาก มี 3 รายการ คือ (1) ฟังพอใจที่จะเข้าร่วมอบรม/สัมมนา (2) อยากจะศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย (3) ฟังพอใจที่จะฝึกฝนทักษะต่างๆเพิ่มเติม และในระดับปานกลาง มี 2 รายการ คือ (1) อยากจะศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นๆ (2) ฟังพอใจในการขอกำหนดตำแหน่ง

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน โดยวิเคราะห์ผลจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. โรงเรียนให้อิสระทางความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	3.56	0.53	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่มีต่อเด็กในห้องเรียนอย่างเต็มที่	3.62	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้เลือกปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษได้ตามความต้องการ	3.24	0.63	เห็นด้วย
4. โรงเรียนมอบหมายงานตามความสามารถ	3.30	0.56	เห็นด้วย
5. โรงเรียนมีการจัดสื่อการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอให้ครูได้ยืมใช้	3.05	0.63	เห็นด้วย
6. โรงเรียนจัดเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆให้สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานครู	3.14	0.62	เห็นด้วย

ตารางที่ 9 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
7. โรงเรียนจัดงบประมาณเพียงพอในการจัด			
ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก	3.06	0.70	เห็นด้วย
8. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะสม			
กับการปฏิบัติงานของครูอนุบาล เช่น ความเป็น			
สัดส่วนของอาคารสถานที่ มีแสงสว่างเพียงพอ			
อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นต้น	3.21	0.71	เห็นด้วย
9. โรงเรียนจัดบ้านพักที่อยู่ในบริเวณโรงเรียนให้อย่าง			
เพียงพอ	2.70	0.90	เห็นด้วย
10. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ลาศึกษาต่อ	3.21	0.68	เห็นด้วย
11. โรงเรียนจัดกิจกรรมสังสรรค์ให้กับครูในโอกาส			
สำคัญๆ เช่น ปีใหม่	3.35	0.69	เห็นด้วย
12. โรงเรียนมีการพิจารณาปรับอัตราเงินเดือน			
ประจำปีอย่างเหมาะสม	3.14	0.72	เห็นด้วย
13. โรงเรียนจัดสวัสดิการให้อย่างเหมาะสม	3.17	0.65	เห็นด้วย
14. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ท่านทำผลงานเพื่อการขอ			
กำหนดตำแหน่ง	3.23	0.76	เห็นด้วย
15. โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาเมื่อท่านพบปัญหาใน			
การปฏิบัติงาน	3.30	0.57	เห็นด้วย

จากตารางที่ 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 รายการ คือ (1) โรงเรียนให้อิสระทางความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย (2) โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูที่มีต่อเด็กในห้องเรียนอย่างเต็มที่ และในระดับเห็นด้วย ทั้งหมด 13 รายการ คือ (1)โรงเรียนเปิดโอกาสให้ท่านเลือกปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษได้ตามความต้องการ (2)โรงเรียนมอบหมายงานตามความสามารถ (3)โรงเรียนมีการจัดสื่อการสอนที่ทันสมัย และเพียงพอให้ครูได้ยืมใช้ (4)โรงเรียนจัดเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆให้สำหรับใช้ในภาระ

ปฏิบัติงานครู (5)โรงเรียนจัดงบประมาณเพียงพอในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก (6)โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะสมกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล (7)โรงเรียนจัดบ้านพักที่อยู่ในบริเวณโรงเรียนให้เพียงพอ (8)โรงเรียนเปิดโอกาสให้ท่านลาศึกษาต่อ (9)โรงเรียนของจัดกิจกรรมสังสรรค์ให้กับครูในโอกาสสำคัญๆ (10)โรงเรียนมีการพิจารณาปรับอัตราเงินเดือนประจำปีอย่างเหมาะสม (11)โรงเรียนจัดสวัสดิการให้เหมาะสม (12)โรงเรียนเปิดโอกาสให้ท่านทำผลงานเพื่อการขอตำแหน่ง (13)โรงเรียนให้คำปรึกษาเมื่อท่านพบปัญหาในการปฏิบัติภาระงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

1. โรงเรียนฟ้าใส

โรงเรียนฟ้าใส เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในเขตตรวจราชการส่วนกลาง กรุงเทพมหานครเขต 1 จัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ อนุบาล และประถมศึกษา ในระดับอนุบาลมี 6 ห้องเรียน แบ่งเป็นอนุบาล 1 จำนวน 3 ห้อง และอนุบาล 2 จำนวน 3 ห้อง จำนวนเด็กอนุบาลทั้งสิ้น 225 คน ครูอนุบาล 7 คน และพี่เลี้ยง 6 คน

ภาระงานครูอนุบาล

ภาระงานของครูอนุบาลที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารนั้น ผู้บริหารมีหลักการในการมอบหมายงาน คือมอบหมายงานตามความถนัดของครู และใช้หลักการกระจายอำนาจโดยมอบหมายงานผ่านหัวหน้างานอนุบาล และจะมีการส่งต่องานไปยังหัวหน้าสายชั้นอนุบาลอีกลำดับหนึ่ง โดยครูเริ่มปฏิบัติภาระงานตั้งแต่ 7.30 – 16.30 น. ภาระงานของครูอนุบาล ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย งานจัดทำหลักสูตร ครูอนุบาลในแต่ละระดับชั้นมีการจัดทำหลักสูตรร่วมกันแล้วนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละห้อง งานเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีทั้งแผนรายเทอม ซึ่งจะมีเนื้อหากว้างๆว่าจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องใดบ้างตลอดภาคการศึกษา และแผนรายหน่วย ซึ่งจะมีรายละเอียดในส่วนของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาของเรื่องที่จะสอน กิจกรรมที่ใช้จัด ประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยเขียนเป็นแผนการจัดประสบการณ์ของแต่ละวัน โดยที่ครูอนุบาลจะใช้เวลาในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ คือเวลาที่เด็กนอนกลางวันและหลังเลิกเรียน งานเตรียมสื่อการเรียนการสอน ครูอนุบาลจะใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งที่เป็นสื่อสำเร็จรูป สื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง และสื่อของจริง ซึ่งครูอนุบาลจะใช้เวลาในการเตรียมสื่อ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ จัดเตรียมในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดสื่อที่มีอยู่เดิม ให้สัมพันธ์กับเนื้อหา

ที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และช่วงเปิดภาคเรียน เป็นการจัดสื่อเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเหตุการณ์ปัจจุบันมากขึ้น ทั้งสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นเองและสื่อของจริง ซึ่งใช้เวลาที่นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เช่น ช่วงเวลาที่เด็กนอนกลางวัน หลังเลิกเรียน และอาจมีการนำกลับไปทำที่บ้านในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์บ้าง สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงานที่กล่าวมาข้างต้น ครูอนุบาลไม่สามารถระบุปริมาณเวลาที่ใช้ในแต่ละภาระงานได้อย่างชัดเจน

งานจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักจากหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ใช้รูปแบบการสอนแบบพหุปัญญาและเน้นการจัดศูนย์ การเรียน ภาระงานที่ครูอนุบาลต้องปฏิบัติในแต่ละวันมีดังนี้

7.30 - 7.50 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล สนทนากับผู้ปกครอง บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปเข้าห้องน้ำ
7.50 - 8.00 น.	ดูแลการเข้าแถวเคารพธงชาติและสวดมนต์ ดูแลสุขอนามัยและการแต่งกายของเด็ก
8.10 - 8.20 น.	จัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
8.20 - 8.40 น.	จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
8.40 - 8.50 น.	ดูแลการเข้าห้องน้ำ ล้างมือ และรับประทานอาหารเช้า (ดื่มนม)
8.50 - 10.30 น.	จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม และกิจกรรมเกมการศึกษา
10.30 - 11.00 น.	ดูแลเด็กเล่นกลางแจ้ง
11.00 - 12.00 น.	ดูแลการรับประทานอาหารกลางวัน และการแปรงฟันของเด็ก
12.00 - 13.50 น.	ดูแลการนอนของเด็ก พร้อมกับปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆการสอน ตรวจสอบงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู เป็นต้น
13.50 - 14.10 น.	ดูแลการเก็บที่นอน พาไปเด็กล้างหน้า
14.10 - 14.20 น.	ดูแลการรับประทานอาหารเช้าของเด็ก
14.20 - 14.30 น.	สรุปเนื้อหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก
14.30 - 16.30 น.	ดูแลเด็กรอผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน สนทนากับผู้ปกครอง ปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆการสอน ตรวจสอบงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู เป็นต้น

นอกจากนี้ภาระงานที่ครูต้องปฏิบัติ คือ งานวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งในแต่ละภาคเรียนครูจะต้องทำงานวิจัยในชั้นเรียน 1 เรื่อง ส่วนใหญ่ครูอนุบาลจะทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก สำหรับงานสัมพันธ์ผู้ปกครองจะมีการจัดประชุมผู้ปกครองในภาคต้นของปีการศึกษา เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อปฏิบัติต่างๆ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับอนุบาล และในแต่ละวันมีการสนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการต่างๆ ของเด็ก ขอความร่วมมือต่างๆจากผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กร่วมกัน

สำหรับงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ ที่ทางโรงเรียนมอบหมายเพิ่มเติมจากงานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ งานโครงการต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น งานในวันสำคัญต่างๆ งานประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้การมอบหมายภาระงานในตำแหน่งต่างๆของครูอนุบาลนั้นจะพิจารณาจากเวลาที่นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ผู้บริหารจะมอบหมายงานพิเศษให้ครูอนุบาลในปริมาณที่ไม่มากนัก เมื่อเทียบกับครูระดับชั้นอื่นๆ เพราะเห็นว่าครูต้องดูแลเด็กตลอดเวลา แต่ยังมีภาระงานพิเศษบ้าง เพราะถือว่าเป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียน งานในส่วนนี้จะใช้เวลาหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก แต่ในบางครั้งที่มีงานเร่งด่วนที่จะต้องปฏิบัติในเวลาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก็จะทำให้พี่เลี้ยงดูแลเด็กแทน

งานพัฒนาตนเองของครูอนุบาลนั้น ทางโรงเรียนมีการส่งครูอนุบาลไปอบรมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆให้กับครูอนุบาล เช่น ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ศึกษาเพิ่มเติม สนับสนุนให้มีการลาศึกษาต่อในสาขาต่างๆ และครูอนุบาลมีการทำผลงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางราชการ ซึ่งการปฏิบัติงานพัฒนาตนเองของครูอนุบาลนั้นจะใช้เวลาเลิกเรียน วันหยุด และช่วงปิดภาคเรียน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนุบาล ในเรื่องของปริมาณภาระงาน เห็นว่าภาระงานครูอนุบาลนั้นมีปริมาณมากเมื่อเทียบกับเวลาที่มีอยู่ ซึ่งมีผลกระทบที่เกิดขึ้น คือครูจะไม่สามารถปฏิบัติภาระงานต่างๆได้อย่างสมบูรณ์ ในบางงานมีการซ้อนทับเวลากัน ต้องมีการปฏิบัติงานล่วงเวลา สำหรับในช่วงก่อนและหลังมีการปฏิรูปการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน เพียงแต่มีการปฏิบัติที่เป็นระบบมากขึ้น ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาลนั้น มีทั้งปัญหาที่เกิดจากเด็ก คือ ปัญหาเกี่ยวพฤติกรรมต่างๆ และจากผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งมีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆโดยดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้ปกครองในการดูแลเด็กให้สอดคล้องกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน

สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานนั้น ผู้บริหารและครูเชื่อว่าครูอนุบาลที่มีใจรักเด็ก มีอารมณ์เย็น ช่างสังเกต ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก มีความรับผิดชอบ ชยัน สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง จะสามารถปฏิบัติภาระงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

ครูอนุบาลจะได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานจากผู้บริหาร ในรูปแบบของการให้คำปรึกษา การให้กำลังใจด้วยการชมเชย การจัดสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ต้องใช้ในการปฏิบัติภาระงาน ในส่วนของเพื่อนครูนั้นจะได้รับในลักษณะของการ ให้คำปรึกษาต่างๆ และจากผู้ปกครองเป็นการให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการดูแลเด็กร่วมกัน

2. โรงเรียนสายลม

โรงเรียนสายลม เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขตตราชูราชส่วนกลาง กรุงเทพมหานครเขต 1 จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล มี 9 ห้องเรียน แบ่งออกเป็นอนุบาล 1 จำนวน 3 ห้อง อนุบาล 2 จำนวน 4 ห้อง และอนุบาล 3 จำนวน 2 ห้องจำนวนเด็กอนุบาลทั้งสิ้น 205 คน ครูอนุบาล 24 คน

ภาระงานครูอนุบาล

ครูอนุบาลได้รับการมอบหมายภาระงานจัดได้เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และงานโครงการต่างๆของทางโรงเรียน โดยผู้บริหารจะพิจารณาการมอบหมายภาระงานจากความสามารถ และความสนใจของครูอนุบาลแต่ละคน เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกด้วยตนเอง ด้วย ซึ่งจะประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สำหรับภาระงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น ในแต่ละห้องเรียนจะมีครูอนุบาล 2 คน การปฏิบัติงานต่างๆจะช่วยกันปฏิบัติคนละครึ่ง ประกอบด้วย งานการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ งานธุรการชั้นเรียน งานจัดเตรียมสื่อการสอน งานดูแลสุขอนามัยของเด็ก งานวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานวิจัยในชั้นเรียนงานสัมพันธ์ผู้ปกครอง งานประเมินคุณภาพ เป็นต้น ภาระงานที่ครูอนุบาลต้องปฏิบัติในแต่ละวันมีดังนี้

7.00 – 8.30 น.	ประชุมครูอนุบาลทั้งโรงเรียน รับเด็กเป็นรายบุคคล สนทนากับเด็ก ตรวจสอบสุขภาพ และครูในระดับชั้นอนุบาล 2 และ 3 ดูแลการฝึกทักษะการอ่านให้กับเด็ก
8.30 – 9.00 น.	ดูแลการเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ และจัดกิจกรรมกายบริหาร
9.00 – 11.30 น.	จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรี

11.30 – 12.00 น.	ดูแลการรับประทานอาหารกลางวันและการแปร่งฟันของเด็ก
12.00 – 13.30 น.	ดูแลการนอนของเด็ก พร้อมกับปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆ การสอน ตรวจงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู เป็นต้น
13.30 – 14.00 น.	ดูแลการแต่งตัวและรับประทานอาหารว่างของเด็ก
14.00 – 14.30 น.	จัดกิจกรรมเกมการศึกษา
14.30 – 17.00 น.	ดูแลเด็กที่สนามเด็กเล่นเพื่อรอผู้ปกครองมารับ สนทนากับผู้ปกครอง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นแบบบูรณาการ โดยเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิด สำหรับงานด้านอื่นๆ ของทางโรงเรียนนั้นมีเจ้าหน้าที่เฉพาะปฏิบัติงานอยู่ เช่น งานทะเบียนงานธุรการ งานพัสดุ เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการประชุมครูอนุบาลทั้งหมดในเวลา 7.00-7.30 น. ของทุกวัน และมีงานดูแลรับส่งเด็กในเวลาเช้าและเย็นซึ่งจะปฏิบัติสัปดาห์ละ 1 วัน

ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษนั้นส่วนใหญ่จะเป็นงานโครงการต่างๆ เช่น โครงการกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ โครงการประจำปีของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งครูอนุบาลจะปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของการประสานโครงการ หรือกรรมการขึ้นอยู่กับความสนใจและความสามารถของครูแต่ละคน สำหรับงานในด้านนี้ครูจะใช้เวลาที่นอกเหนือจากการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

งานการพัฒนาตนเองของครูอนุบาลนั้นทางโรงเรียนมีการจัดส่งครูไปอบรมตามที่หน่วยงานต่างจัดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานเอกชน และจัดให้ไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนในเครืออีก 2 แห่ง สำหรับครูที่ต้องการศึกษาต่อทางโรงเรียนจะสนับสนุนด้วยการออกค่าใช้จ่ายให้โดยมีการทำสัญญาการศึกษาต่อ นอกจากนี้ครูจะค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ นิตยสาร วารสาร โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น อีกทั้งผู้บริหารและครูจะมีการแนะนำแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจในเวลาที่เขาประชุม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล

ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าปริมาณภาระงานของครูอนุบาลนั้นมีจำนวนมากทำให้การปฏิบัติงานในแต่ละส่วนได้ไม่เต็มที่และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับ สำหรับความคิดเห็นในส่วนของครูอนุบาลนั้นมีความเห็นว่าภาระงานที่ได้รับนั้นมีความเหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป สำหรับอุปสรรคในการปฏิบัติภาระงานนั้นผู้บริหารคิดว่ามาจากผู้บริหารที่ยึดในรูปแบบเดิมไม่เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปฏิบัติภาระงานของครูมากที่สุด

ตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษานั้น ในส่วนของผู้บริหารนั้นมองว่าการมอบหมายภาระงานในแต่ละส่วนมีวัตถุประสงค์และมีเป้าหมายที่ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ในด้านครูอนุบาลนั้นไม่เห็นว่าการะงานในช่วงก่อนและหลังการปฏิรูปการศึกษามีความแตกต่างกัน

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

ครูอนุบาลจะได้รับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน จากการที่ผู้บริหารและเพื่อนครูให้ความสำคัญกับตนเอง รับฟังความคิดเห็นของครู การให้คำปรึกษา คำชมเชย การเป็นกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น ในส่วนของผู้บริหารจะสนับสนุนในด้านการจัดสภาพแวดล้อม สื่อการสอน อย่างเพียงพอ นอกจากนี้ครูได้รับสวัสดิการ และการปรับอัตราเงินเดือนทุกปี

3. โรงเรียนทานตะวัน

โรงเรียนทานตะวัน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรีเขต 1 ซึ่งอยู่ในเขตเมือง จัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ อนุบาล และประถมศึกษา ในระดับอนุบาลมี 14 ห้องเรียน แบ่งเป็น อนุบาล 1 จำนวน 7 ห้อง และอนุบาล 2 จำนวน 7 ห้อง จำนวนเด็กอนุบาลทั้งสิ้น 502 คน ครูอนุบาล 14 คน และพี่เลี้ยง 14 คน

ภาระงานครูอนุบาล

การคัดเลือกครูมาสอนในระดับอนุบาลนั้น ผู้บริหารพิจารณาจากคุณสมบัติทางการศึกษา โดยเน้นครูที่จบสาขาการศึกษาปฐมวัยเป็นอันดับแรก การมอบหมายภาระงานในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะมีการมอบหมายงานโดยผ่านหัวหน้าสายชั้น จากนั้นจึงมีการมอบหมายงานให้ครูประจำชั้นต่างๆนำไปปฏิบัติต่อไป ภาระงานที่ครูปฏิบัติได้แก่ งานจัดทำหลักสูตร ซึ่งยึดหลักจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปรับเป็นหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับงานที่เกี่ยวข้องการจัดทำหลักสูตรนี้ ครูอนุบาลในแต่ละระดับใช้จะร่วมกันทำในช่วงปิดภาคเรียน งานจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครูจะจัดทำทั้งในช่วงปิดและเปิดภาคเรียน ประกอบด้วยแผนระยะยาวและแผนรายหน่วยการเรียนรู้ งานจัดเตรียมสื่อการสอนครูอนุบาลจะใช้สื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นเองและสื่อสำเร็จรูป และในบางครั้งมีการใช้สื่อของจริงซึ่งครูจะต้องเตรียมก่อนมีการจัดประสบการณ์ในแต่ละครั้ง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นแบบบูรณาการ ภาระงานที่ครูอนุบาลต้องปฏิบัติในแต่ละวันมีดังนี้

7.30 - 7.50 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล สนทนากับผู้ปกครอง บันทึกคำพูดเด็ก
7.50 - 8.10 น.	ดูแลการเข้าแถวเคารพธงชาติและสวดมนต์ ดูแลสุขอนามัยและการแต่งกายของเด็ก

8.10 – 8.30 น.	สนทนาเหตุการณ์ประจำวัน
8.30 – 8.40 น.	ดูแลการเข้าห้องน้ำ
8.40 – 10.30 น.	จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและ จังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมในวงกลม
10.30 – 11.30 น.	ดูแลเด็กเล่นกลางแจ้ง
11.30 – 12.30 น.	ดูแลการรับประทานอาหารกลางวันและการแปรงฟันของเด็ก
12.30 - 14.00 น.	ดูแลการนอนของเด็ก พร้อมกับปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลง บันทึกต่างๆ การสอน ตรวจงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู เป็นต้น
14.00 – 14.30 น.	ดูแลการเก็บที่นอน การเข้าห้องน้ำ และรับประทานอาหารว่าง (ดีมนม)
14.30 – 14.45	จัดกิจกรรมเกมการศึกษา
14.45 – 16.00 น.	ดูแลเด็กรอผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน สนทนากับผู้ปกครอง ปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆ การสอน ตรวจงาน ของเด็ก เขียนแผนการสอน จัดเตรียม สื่อการสอน ประชุมครู เป็นต้น

งานสุขอนามัยของเด็ก ครูอนุบาลจะมีการปฏิบัติทุกวัน โดยดูแลเรื่องความสะอาดของร่างกาย การเจ็บป่วยต่างๆ และมีการซักรั้วน้ำหนักและวัดส่วนสูงเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับงานวิจัยในชั้นเรียน ครูจะจัดทำภาคเรียนละ 1 ชิ้น โดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของงานสัมพันธ์ผู้ปกครองครูอนุบาลจะมีการจัดประชุมผู้ปกครองในภาคต้นของปี การศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ในกับเด็ก และมีการสนทนากับผู้ปกครองในแต่ละวัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กอันจะนำมาส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูต่อไป

ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษจะมีการมอบหมายโดยตรง ซึ่งครูอนุบาลจะได้รับงานที่มอบหมายพิเศษ เช่น งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง งานทะเบียน และ การเป็นกรรมการในโครงการต่างๆ ของโรงเรียน การเข้าประชุมต่างๆ การช่วยเหลืองานของทางราชการอื่นๆ เช่น งานกีฬาจังหวัด การเป็นคณะกรรมการต่างๆ เป็นต้น ในส่วนของงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษนั้นครูอนุบาลจะใช้เวลาที่ไม่มีการจัดการเรียนการสอนมาปฏิบัติงานในส่วนนี้ เช่น เวลาเด็กนอน หรือเวลาเลิกเรียน แต่ในบางงานก็จะต้องปฏิบัติในเวลาที่ต้องดูแลเด็ก ครูจะมอบหมายให้พี่เลี้ยงช่วยดูแลเด็ก และจัดกิจกรรมแทนครู

ดำเนินงานพัฒนาตนเองของครูอนุบาลนั้น ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองโดยการจัดอบรมครูขึ้นภายในโรงเรียน มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น การทำวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น ซึ่งจะจัดอบรมครูในช่วงปิดภาคเรียน นอกจากนี้ครูอนุบาลจะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการค้นคว้าจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ในส่วนของการศึกษาต่อนั้นไม่พบว่าครูอนุบาลลาศึกษาต่อเนื่องจากครูอนุบาลส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับปริญญาโท ในสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล

ครูอนุบาลมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติภาระงานในระดับอนุบาลนั้นมีความจำเป็นต้องใช้เวลาอยู่กับเด็กอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาเพื่อเฝ้าสังเกตพัฒนาการและพฤติกรรมต่างๆที่เด็กแสดงออกเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันพบว่าครูอนุบาลจะต้องใช้เวลาในการดูแลเด็กไปปฏิบัติภาระงานอื่นๆของโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายพิเศษ นอกจากงานสอน ส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ครบตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษานั้นทำให้ครูจะต้องมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติภาระงานและพัฒนาตนเองมากขึ้น ให้มีความรอบรู้ ทันสมัย ในส่วนของการปฏิบัติภาระงานนั้นต้องมีระบบระเบียบต่างๆเพิ่มมากขึ้น เช่นในส่วนของประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ครูต้องจัดทำหลักฐานการปฏิบัติภาระงานเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพ

สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลนั้น คือ ต้องการให้ครูอนุบาลต้องเป็นคนที่มีความรักในการสอน มีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบและขยัน ในส่วนของการปฏิบัติภาระงานนั้นต้องการให้งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษลดลงเพื่อที่จะปฏิบัติงานสอนและดูแลเด็กได้อย่างเต็มที่

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

ครูอนุบาลจะได้รับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน ครูจะได้รับกำลังใจจากผู้บริหาร เพื่อนครูและผู้ปกครองจากการได้รับคำชมเชยเกี่ยวกับการทำงานในหน้าที่ต่างๆ การปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยจัดหาสื่อการสอน และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล เป็นผลทำให้ครูสามารถปฏิบัติภาระงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้จะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆที่ครูรับตามระบบข้าราชการเช่น การเบิกค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนของบุตร เป็นต้น

4. โรงเรียนดวงอาทิตย์

โรงเรียนดวงอาทิตย์ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรีเขต 1 ซึ่งอยู่ในเขตเมือง จัดการเรียนการ

สอนระดับอนุบาล และประถมศึกษา ในระดับอนุบาล มี 6 ห้องเรียน แบ่งออกเป็นอนุบาล 1 จำนวน 2 ห้อง อนุบาล 2 จำนวน 2 ห้อง และอนุบาล 3 จำนวน 2 ห้อง จำนวนเด็กอนุบาลทั้งสิ้น 181 คน ครูอนุบาล 6 คน และพี่เลี้ยง 6 คน

ภาระงานครูอนุบาล

การมอบหมายภาระงานให้กับครูอนุบาลนั้น ครูใหญ่จะมีคำสั่งไปยังหัวหน้าสายอนุบาล ในส่วนของการปฏิบัติภาระงานในหน้าที่ต่างๆของครูอนุบาล สำหรับงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง จะมีคำสั่งโดยตรงไปยังครูอนุบาล โดยพิจารณาจากความสามารถ และความสนใจของครูอนุบาลแต่ละคนเป็นหลัก ภาระงานของครูอนุบาลด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย งานการจัดทำหลักสูตร งานการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานจัดเตรียมสื่อการสอน งานธุรการชั้นเรียน งานดูแลสุขอนามัยของเด็ก งานวิจัยในชั้นเรียน งานวัดและประเมินผล งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง เป็นต้น การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ครูอนุบาลจะยึดจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาระงานที่ครูอนุบาลต้องปฏิบัติในแต่ละวันมีดังนี้

7.30 - 8.00 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล สนทนากับผู้ปกครอง
8.00 - 8.30 น.	ดูแลการเข้าแถวเคารพธงชาติและสวดมนต์
8.30 - 8.45 น.	ดูแลสุขอนามัย ตรวจสุขภาพ
8.45 - 9.00 น.	จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
9.00 - 9.30 น.	จัดกิจกรรมสร้างสรรค์
9.30 - 9.40 น.	ดูแลการรับประทานอาหารว่าง (ดื่มนม)
9.40 - 10.30	จัดประสบการณ์การเรียนรู้
10.30 - 11.00 น.	ดูแลเด็กเล่นกลางแจ้ง
11.00 - 12.00 น.	ดูแลการรับประทานอาหารกลางวัน และการแปรงฟันของเด็ก
12.00 - 14.00 น.	ดูแลการนอนของเด็ก พร้อมกับปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆการสอน ตรวจงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย พิเศษ เป็นต้น
14.00 - 14.30 น.	ดูแลการเก็บที่นอน พาไปเด็กล้างหน้า และดูแลการรับประทานอาหารว่างของเด็ก
14.30 - 14.50 น.	ดูแลเด็กทำกิจกรรมเกมการศึกษา

14.50 – 15.30 น. ดูแลเด็กรอผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน สนทนากับ
ผู้ปกครองปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆ การสอน
ตรวจงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุม
ครู ปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ เป็นต้น

ในส่วนของงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษที่ครูอนุบาลได้รับได้แก่ งานธุรการและการเงิน งานกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี งานอาคารสถานที่ งานโครงการต่างๆ งานสัมพันธ์ชุมชน งานที่ปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น งานต่างๆเหล่านี้ทางโรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงจึงต้องมีการกระจายงานให้กับครูทุกคนในโรงเรียน ในส่วนของปริมาณงานที่ได้รับนั้นจึงขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งครูอนุบาลจะใช้เวลาที่นอกเหนือจากการดูแลเด็กมาปฏิบัติ และหากมีความจำเป็นเร่งด่วนจะต้องมีการให้พี่เลี้ยงดูแลเด็กแทนเพื่อไปปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ สำหรับงานพัฒนาตนเอง ครูอนุบาลได้รับการส่งเสริมจากทางโรงเรียนโดยการส่งไปอบรม สัมมนา ในหัวข้อต่างๆที่ครูมีความสนใจ นอกจากนี้มีการส่งเสริมให้ครูทำผลงานนำเสนอเพื่อเข้าร่วมประกวดในโครงการต่างๆ เช่น ครูดีเด่นในระดับในระดับชั้นต่างๆ การจัดทำสื่อการเรียนการสอน ดีเด่น เป็นต้น ซึ่งเป็นการจัดขึ้นภายในโรงเรียน ในส่วนของครูอนุบาลนั้นมีการหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ เช่น นิตยสาร วารสาร โทรทัศน์ และข่าวประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาต่างๆ โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน วันหยุด และช่วงปิดภาคเรียน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล

ผู้บริหารและครูอนุบาลมีความคิดเห็นตรงกันว่า ครูอนุบาลมีภาระงานที่สำคัญคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และดูแลเด็กเป็นหลัก และไม่ควรได้รับงานที่มอบหมายพิเศษเนื่องจากต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ครูอนุบาลยังต้องการให้มีการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดสื่อการสอนให้มากขึ้น ให้ครูอนุบาลนำความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้มากขึ้น

สำหรับการปฏิรูปการศึกษานั้นผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าเป็นทำให้ครูอนุบาลมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองเพื่อนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กมากขึ้น มีการจัดทำหลักฐานการเรียนของเด็กให้เห็นชัดเจน เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก แต่ภาพรวมไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

ครูอนุบาลจะได้รับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน จากผู้บริหาร เพื่อนครูและผู้ปกครอง โดยการให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดอุปสรรคต่างๆ การจัดสื่อ การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการปฏิบัติภาระงาน การให้กำลังใจด้วยการให้คำชมเชย

การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. โรงเรียนฤๅณา

โรงเรียนฤๅณา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรีเขต 2 จัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ อนุบาล และประถมศึกษา ในระดับอนุบาลมี 6 ห้องเรียน แบ่งออกเป็นอนุบาล 1 จำนวน 3 ห้อง และอนุบาล 2 จำนวน 3 ห้อง จำนวนเด็กอนุบาลทั้งสิ้น 217 คน ครูอนุบาล 6 คน และพี่เลี้ยง 2 คน

ภาระงานครูอนุบาล

การมอบหมายภาระงานให้กับครูอนุบาลนั้นผู้บริหารจะใช้วิธีการสำรวจความต้องการของครูก่อนว่ามีความสามารถหรือความถนัดที่จะสอนในระดับชั้นใด จากนั้นจะมอบหมายงานทั้งทางวาจาโดยตรงกับครูและคำสั่งผ่านทางหัวหน้าสายระดับชั้นอนุบาล ซึ่งงานหลักที่ครูอนุบาลได้รับคือ งานจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานธุรการชั้นเรียน งานหลักสูตร งานเขียนแผนการจัดประสบการณ์ งานจัดเตรียมสื่อการสอน งานวิจัยในชั้นเรียน งานด้านสุขอนามัยของนักเรียน งานวัดและประเมินผล และงานสัมพันธ์ผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งภาระงานที่ครูอนุบาลต้องปฏิบัติในแต่ละวันมีดังนี้

7.30 - 8.15 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล
8.15 - 8.30 น.	ดูแลการเข้าแถวเคารพธงชาติและสวดมนต์
8.30 - 9.00 น.	ตรวจสุขภาพ ดูแลสุขอนามัย
9.00 - 10.20 น.	จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรี
10.20 - 10.30 น.	ดูแลการรับประทานอาหารว่าง (ดื่มนม)
10.30 - 11.30 น.	จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลเด็กทำกิจกรรมกลางแจ้ง
11.30 - 12.00 น.	ดูแลการรับประทานอาหารกลางวัน และการแปรงฟันของเด็ก
12.00 - 14.00 น.	ดูแลการนอนของเด็ก พร้อมกับปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆการสอน ตรวจงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ เป็นต้น
14.00 - 14.30 น.	ดูแลการเก็บที่นอน พาไปเด็กล้างหน้า
14.30 - 14.50 น.	ดูแลเด็กทำกิจกรรมเกมการศึกษา

14.50 – 15.30 น. ดูแลเด็กรอผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน สนทนากับ

ผู้ปกครอง

สำหรับช่วงเวลาที่ครูอนุบาลใช้ในการปฏิบัติภาระงานต่าง ๆ นั้น ในส่วนของงานหลักสูตร จะมีการจัดทำร่วมกันระหว่างครูในสายชั้นเดียวกันและจะทำในช่วงปิดภาคเรียน ส่วนงานอื่นๆ จะทำในเวลาที่ยังว่างจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น ช่วงเช้าก่อนเด็กมาโรงเรียน ช่วงกลางวัน ตอนเด็กหลับ และเวลาหลังเลิกเรียน เป็นต้น หากมีงานบางอย่างไม่เสร็จในเวลางานจึงจะนำงานกลับไปทำที่บ้าน

ในส่วนของงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษนั้น ครูอนุบาลจะได้รับผิดชอบดูแลโครงการต่างๆ ของทางโรงเรียน เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ งานในวันสำคัญต่างๆ เป็นต้น ซึ่งครูอนุบาลจะใช้ช่วงเวลาหลังจากงานการจัดการเรียนการสอน ในการปฏิบัติงาน บางครั้งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาในส่วนของงานการจัดการเรียนการสอน ครูจะแก้ปัญหาโดยให้พี่เลี้ยงมาช่วยดูแลเด็กและจัดกิจกรรมต่างๆ แทนครู

ด้านงานพัฒนาตนเองของครู ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูอนุบาลไปเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงานตามหน่วยงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยเรื่องที่ได้ไปอบรมจะเป็นเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับชั้นอนุบาล และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ โดยจะมีการคัดเลือกตัวแทนครูไปเข้าอบรม หรือให้ครูอนุบาลไปทั้งระดับชั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวันและเวลาในการเข้าอบรม ซึ่งมีทั้งในเวลาราชการและวันหยุด มีการเชิญวิทยากรมาอบรมครูในโรงเรียน นอกจากนี้ในส่วนของครูอนุบาลยังมีการรวมกลุ่มกันไปอบรมในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากที่ทางโรงเรียนกำหนดด้วย การพัฒนาตนเองของครูนอกจากการอบรมแล้วครูมีการพัฒนาตนเองด้วยการหาความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือประเภทต่างๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การเข้ากลุ่มครูอนุบาลกับโรงเรียนต่างๆ เป็นต้น ในส่วนของการศึกษาต่อในส่วนของครูนั้นไม่พบว่ามีการศึกษาต่อเนื่องจากครูอนุบาลส่วนใหญ่จบการศึกษาในสาขาการศึกษาปฐมวัย และสาขาประถมศึกษา แต่พี่เลี้ยงเด็กที่มีการศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย โดยศึกษาต่อในช่วงนอกระบบราชการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล

ในส่วนของผู้บริหารนั้นมีความคิดเห็นว่าภาระงานของครูอนุบาลส่วนใหญ่ควรจะต้องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และดูแลเด็กเป็นหลัก การมีภาระงานที่เป็นงานที่เกี่ยวกับเอกสาร การประเมินต่างๆ มากเกินไป เป็นการเพิ่มภาระงานทำให้จัดกิจกรรมและดูแลเด็กไม่ได้ทั้งหมดเท่าที่ควร ซึ่งผู้บริหารเสนอว่างานด้านเอกสารต่างๆ ควรจะจัดทำในรูปแบบย่อๆ เพื่อประหยัดเวลา

นอกจากนี้ควรจะมีการจัดพี่เลี้ยงเข้าประจำทุกห้องเรียนเพื่อเป็นผู้ช่วยครูในการดูแลเด็ก เนื่องจากมีเด็กต่อห้องจำนวนมาก

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษานั้นทั้งครูและผู้บริหารต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าการปฏิรูปการศึกษามีส่วนให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ครูอนุบาลต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้กับทันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมและวงการการศึกษา การประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษานั้นทำให้ครูต้องมีการงานที่เพิ่มขึ้นในส่วนของการจัดเก็บร่องรอยของการปฏิบัติภาระงานต่างๆเพื่อนำมาใช้ประกอบการประเมินคุณภาพ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

ครูอนุบาลจะได้รับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานงาน โดยการแสดงออกอย่างเป็นกันเองจากผู้บริหารและเพื่อนครู มีการให้กำลังใจด้วยการให้คำชมเชย โดยมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้คำปรึกษาเมื่อเกิดอุปสรรคจากการปฏิบัติภาระงานและร่วมกันแก้ไขปัญหา ความสามัคคีในให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ การจัดหาสื่อการสอนและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปฏิบัติภาระงานในระดับอนุบาล ซึ่งการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานในด้านต่างๆนี้ส่งผลให้ครูอนุบาลสามารถปฏิบัติภาระงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

6. โรงเรียนสายน้ำ

โรงเรียนสายน้ำ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรีเขต 2 จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ในระดับอนุบาล มี 4 ห้องเรียน แบ่งออกเป็นอนุบาล 1 จำนวน 1 ห้อง อนุบาล 2 จำนวน 2 ห้อง และอนุบาล 3 จำนวน 1 ห้อง จำนวนเด็กอนุบาลทั้งสิ้น 181 คน ครูอนุบาล 4 คน และพี่เลี้ยง 2 คน

ภาระงานครูอนุบาล

การมอบหมายภาระงานให้กับครูอนุบาลนั้น ครูให้มีการมอบหมายให้หัวหน้าระดับปฐมวัยดูแลการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล ซึ่งภาระงานที่ครูอนุบาลได้รับ ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานธุรการชั้นเรียน งานจัดเตรียมสื่อการสอน งานดูแลสุขอนามัยของเด็ก งานวัดและประเมินผล งานวิจัยในชั้นเรียน งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง เป็นต้น สำหรับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หัวหน้าระดับจะเป็นผู้จัดทำแล้วแจกให้ครูอนุบาลในแต่ละระดับนำไปใช้ต่อไป ภาระงานที่ครูอนุบาลต้องปฏิบัติในแต่ละวันมีดังนี้

7.30 - 8.00 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล สนทนากับผู้ปกครอง
8.00 - 8.30 น.	ดูแลการเข้าแถวเคารพธงชาติและสวดมนต์

8.30 – 8.45 น.	ดูแลสุขอนามัย ตรวจสุขภาพ
8.45 – 9.00 น.	จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
9.00 – 9.30 น.	จัดกิจกรรมสร้างสรรค์
9.30 – 9.40 น.	ดูแลการรับประทานอาหารว่าง (ดื่มนม)
9.40 – 10.30	จัดประสบการณ์การเรียนรู้
10.30 – 11.00 น.	ดูแลเด็กเล่นกลางแจ้ง
11.00 – 12.00 น.	ดูแลการรับประทานอาหารกลางวัน และการแปรงฟันของเด็ก
12.00 – 14.00 น.	ดูแลการนอนของเด็ก พร้อมกับปฏิบัติภาระงานต่างๆ เช่น ลงบันทึกต่างๆ การสอน ตรวจงานของเด็ก เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ประชุมครู ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย พิเศษ เป็นต้น
14.00 – 14.30 น.	ดูแลการเก็บที่นอน พาไปเด็กล้างหน้า
14.30 - 14.50 น.	ดูแลเด็กทำกิจกรรมเกมการศึกษา
14.50 – 15.30 น.	ดูแลเด็กรอผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน สนทนากับผู้ปกครอง หรือ ไปดูแลเด็กขณะนั่งรถโรงเรียนกลับบ้าน สัปดาห์ละ 1 วัน

ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ ส่วนใหญ่ครูอนุบาลจะมีหน้าที่คอยช่วยเหลืองานใน
โครงการต่างของโรงเรียนซึ่งครูระดับประถมศึกษาจะเป็นผู้รับผิดชอบ

งานการพัฒนาตนเองครูอนุบาลส่วนใหญ่จะพัฒนาตนเองโดยการหาความรู้เพิ่มเติมจาก
สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือ นิตยสาร เป็นต้น การเข้าร่วมอบรมและศึกษาดูงานมีการปฏิบัติ
บ้างในกรณีที่ทางโรงเรียนจัดให้ไปเข้าร่วม สำหรับการศึกษาค้นคว้าต่ออนันปัจจุบันมีครูอนุบาลกำลังศึกษา
ต่ออยู่ 2 คน เนื่องจากไม่จบสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาโดยตรง ซึ่งครูอนุบาลเลือกที่จะศึกษาต่อ
ในระบบนอกเวลาราชการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล

ในส่วนของผู้บริหารนั้นมีความคิดเห็นว่าการะงานของครูอนุบาลส่วนใหญ่ควรที่จะเกี่ยวกับการ
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และดูแลเด็กเป็นหลัก

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษานั้นทั้งครูอนุบาลต่างมีความคิดเห็น
ตรงกันว่าการปฏิรูปการศึกษามีส่วนให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติภาระงานมากขึ้น
อนุบาลต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้กับทันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมและ
วงการการศึกษา และในช่วงแรกของการปฏิรูปการศึกษาครูอนุบาลส่วนใหญ่ เกิดความสับสน
และขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กอนุบาล

นั้นมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนโยบายของการปฏิรูปการศึกษามากขึ้น ในส่วนของการประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษานั้นทำให้ครูต้องมีการงานที่เพิ่มขึ้นในส่วนของการจัดเก็บร่องรอยของการปฏิบัติภาระงานต่างๆเพื่อนำมาใช้ประกอบการประเมินคุณภาพ

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

ครูอนุบาลจะได้รับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานจากจากผู้บริหาร เพื่อนครู ในด้านการให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการจัดเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเด็กอนุบาล อีกทั้งผู้บริหารและเพื่อนครูมีการแสดงออกอย่างเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ มีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันแก้ไขปัญหาและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจลักษณะของภาระงานและความถี่ของการปฏิบัติภาระงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล จากงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษและงานพัฒนาตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอนุบาลจำนวน 642 คน และผู้บริหารจำนวน 6 คนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 348 โรง ในปีการศึกษา 2548

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามครูอนุบาล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาล และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล เกี่ยวกับภาระงานของครูอนุบาล ด้านความถี่ของการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานที่ได้รับ และปัจจัยสนับสนุนเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับภาระงานของครูอนุบาลด้านภาระงานหลัก ภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง และแบบสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล โดยผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน แล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไข เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ผลการศึกษาข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม และผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูอนุบาล

1. สถานภาพ

ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานในระดับชั้นอนุบาล 11-15 ปี นอกจากนี้พบว่าครูอนุบาลส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการสอนในระดับประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนประมาณ 20-30 คน และส่วนใหญ่ไม่มีครูพี่เลี้ยงและพี่เลี้ยง

2. การปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

2.1 ลักษณะและความถี่ของการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

2.1.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ภาระงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูอนุบาลปฏิบัติ
สรุปได้ดังนี้ คือ

ก. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกวัน ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การดูแลเด็กอนุบาล และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ข. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกสัปดาห์ คือ การประเมินผล
พัฒนาการและการเรียนรู้

ค. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกเดือน ได้แก่ การเตรียมการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน และการปรับปรุงและ
พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ง. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกเทอม ได้แก่ การใช้แหล่งวิทยาการ
และเชิญวิทยากร การทำวิจัยในชั้นเรียน งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และการรายงานผลการประเมิน
พัฒนาการและการเรียนรู้ให้ผู้เกี่ยวข้อง

จ. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกปี คือ การจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา

2.1.2 ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

ภาระงานด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษที่ครูอนุบาลปฏิบัติ
สรุปได้ดังนี้ คือ

ก. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกเทอม คือ งานฝ่ายบริหาร และ
งานพัฒนานักเรียน

ข. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกปี ได้แก่ งานพัฒนาโรงเรียน
งานนิเทศการศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.3 ด้านงานพัฒนาตนเอง

ภาระงานด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษที่ครูอนุบาลปฏิบัติ
สรุปได้ดังนี้ คือ

- ก. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกเดือน คือ การค้นคว้าและฝึกฝน
ด้วยตนเอง
- ข. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกเทอม คือ การเข้าร่วมอบรมและ
ศึกษาดูงาน
- ค. งานที่ครูอนุบาลปฏิบัติทุกปี คือ การทำผลงานเพื่อขอ
กำหนดตำแหน่ง และการเข้ากลุ่มหรือเครือข่ายต่างๆ
- ง. งานที่ครูอนุบาลไม่ปฏิบัติ คือ การศึกษาต่อ

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

ความคิดเห็นของครูอนุบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถและความ
พึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานในด้านต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า มีความเห็นด้วยระดับปานกลาง
และระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นในของสององค์ประกอบนี้จะอยู่ในระดับเดียวกันในแต่ละ
หัวข้อ

ความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานในแต่ละด้าน
สามารถสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและความ
พึงพอใจในระดับมาก คือ ความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช
2546 การปฏิบัติงานการจัดทำแผนการเรียนรู้ การปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้ เวลาในการ
เตรียมการสอน การปฏิบัติงานประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานสัมพันธ์
ผู้ปกครอง

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและความ
พึงพอใจในระดับปานกลาง คือ การทำการวิจัยในชั้นเรียน

2.2.2 ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและความ
พึงพอใจในระดับมาก คือ การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับประเพณีต่างๆ

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและความ
พึงพอใจในระดับปานกลาง คือ การปฏิบัติงานด้านบริหาร การปฏิบัติงานด้านธุรการ
การปฏิบัติงานด้านสัมพันธ์ชุมชน การปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา

2.2.3 ด้านงานพัฒนาตนเอง

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและความพึงพอใจในระดับมาก คือ การเข้าร่วมอบรม/สัมมนา การศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย และการฝึกฝนทักษะต่างๆเพิ่มเติม

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ การศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นๆ และการขอกำหนดตำแหน่ง

2.3 ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ในด้านปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลจากผลของการวิจัยพบว่าครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งและระดับเห็นด้วย ซึ่งความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ การได้รับปัจจัยในด้านการให้อิสระทางความคิดในการจัดการเรียนการสอนและการเห็นความสำคัญของการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลที่มีต่อเด็กในห้องเรียนอย่างเต็มที่ ความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมอบหมายและเลือกปฏิบัติงานตามความสามารถของครู ปัจจัยด้านการจัดงบประมาณ สื่อการสอน เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการปฏิบัติภาระงานอย่างเพียงพอ การเปิดโอกาสให้ลาศึกษาต่อ การจัดสวัสดิการต่างๆและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติภาระงาน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล

1. ภาระงานของครูอนุบาล

1.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การศึกษางานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พบว่า ในแต่ละโรงเรียนผู้บริหารจะมอบหมายงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีคำสั่งมอบหมายให้หัวหน้าสายอนุบาลเป็นผู้ดูแลและพิจารณางานต่างๆให้กับครูอนุบาลแต่ละคน โดยมีหลักของการมอบหมายงาน คือ พิจารณาความถนัดของครูเป็นลำดับแรก งานที่ครูอนุบาลทุกคนต้องปฏิบัติ คือ การจัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนการสอน โดยที่ครูในแต่ละระดับชั้นจะร่วมกันทำหลักสูตร ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดทำในช่วงปิดเทอม สำหรับการเตรียมสื่อการสอน สื่อการสอนที่ครูใช้มีทั้งสื่อการสอนแบบสำเร็จรูป สื่อที่ครูประดิษฐ์ขึ้นเอง และสื่อของจริงการจัดเตรียมสื่อครูจะใช้เวลา นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาเตรียมสื่อการสอน และในบางครั้งจะมีการจัดเตรียมสื่อมาจากที่บ้านของครู ในส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้ของเด็กนั้นครูจะจัดสภาพแวดล้อมตามเรื่อง que เด็กจะได้เรียนรู้โดยส่วนใหญ่ครูจะจัดกันตั้งแต่ช่วงก่อนเปิดเทอม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลสุขอนามัยและความปลอดภัยให้กับเด็กเป็นงานที่ครูต้องปฏิบัติทุกวัน การประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กโดยที่ครูจะทำการสังเกต การสัมภาษณ์และจดบันทึกพฤติกรรม ในส่วนของการประเมินผลการเรียนรู้นั้นครูไม่สามารถทำการประเมินเด็กได้ครบทุกคนในแต่ละวัน บางครั้งครูจะทำการประเมินสรุปเป็นรายสัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีงานธุรการชั้นเรียน ได้แก่ การทำบัญชีรายชื่อเด็ก การตรวจสอบสุขภาพ งานสัมพันธ์ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ครูอนุบาลจะมีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองค่อนข้างมาก

1.2 ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

ครูอนุบาลแต่ละคนจะได้รับงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษในปริมาณที่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับภาระมอบหมายของผู้บริหาร ซึ่งครูอนุบาลส่วนใหญ่จะได้รับงานด้านนี้น้อยกว่าครูในระดับชั้นอื่น เนื่องจากครูมีภาระหน้าที่ในการดูแลเด็กเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ครูจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ ในบางโรงเรียนครูจะต้องปฏิบัติงานธุรการของโรงเรียนสำหรับช่วงเวลาที่ครูใช้ในการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษนั้นส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาที่ไม่ต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งในบางครั้งการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษนี้จะต้องทำในเวลาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนที่มีพี่เลี้ยง ครูจะมอบหมายให้พี่เลี้ยงดูแลเด็กแทน และในโรงเรียนที่ไม่มีพี่เลี้ยงนั้นครูจะให้ครูห้องอื่นช่วยดูแลแทน

1.3 ด้านงานพัฒนาตนเอง

ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองโดยการค้นคว้าจากสื่อต่างๆ ทั้งหนังสือ วารสาร โทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ครูจะใช้เวลาหลังเลิกงานและช่วงวันหยุดในการค้นคว้า นอกจากนี้ในแต่ละภาคเรียนทางโรงเรียนจะมีการส่งครูไปเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติภาระงาน ซึ่งการไปเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนานี้ในบางโรงเรียนมีการส่งครูอนุบาลไปทั้งหมด บางโรงเรียนมีการเลือกตัวแทนไปอบรมจากนั้นจึงกลับมาเผยแพร่ต่อให้กับครูที่ไม่ได้ไป และในบางโรงเรียนมีการเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ที่ทางโรงเรียนมีความสนใจมาอบรมครูที่โรงเรียน

สำหรับการขอกำหนดตำแหน่งนั้นครูอนุบาลมีการปฏิบัติบ้างในบางโรงเรียน ซึ่งจะปฏิบัติกันทุกปี ในส่วนของการศึกษาต่อนั้นพบว่าครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนมีการศึกษาต่อในสาขาทางการศึกษา เนื่องจากครูในโรงเรียนเอกชนบางโรงเรียนไม่ได้จบการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวกับการศึกษามา ซึ่งการศึกษาต่อส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาต่อนอกเวลาราชการ ซึ่งจะไม่กระทบต่อการปฏิบัติภาระงานในเวลาราชการ

2. ความคิดเห็นและปัจจัยสนับสนุนเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระ

งานของครูอนุบาล

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอนุบาลในบางโรงเรียนมีความเห็นที่ตรงกันว่า ภาระงานครูที่ได้รับนั้นมีปริมาณมากเมื่อเปรียบเทียบกับเวลาที่มีอยู่ การปฏิบัติภาระงานบางอย่างต้องใช้เวลาที่ซ้ำซ้อนกัน แต่ในขณะเดียวกันที่ความคิดเห็นของครูอนุบาลในบางโรงเรียนก็มีความคิดเห็นว่า ภาระงานที่ได้รับนั้นมีปริมาณไม่มากหรือน้อยจนเกินไปสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับปริมาณเวลาที่มีอยู่ นอกจากนี้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลนั้น ภาระงานและเวลาส่วนใหญ่ควรจะเป็นการดูแลและจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กอนุบาล เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลครูต้องใช้เวลาในการดูแลเด็กอย่างเต็มที่เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานในยุคปฏิรูปการศึกษา นั้นครูอนุบาลมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติภาระงานของครูในช่วงก่อนและหลังการปฏิรูปการศึกษานั้นไม่มีความแตกต่างกันมาก สิ่งที่เกิดขึ้นได้ คือ การปฏิบัติภาระงานที่เป็นระบบมากขึ้น

ในส่วนของปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลนั้นครูจะได้รับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานจากผู้บริหาร เพื่อนครู และผู้ปกครอง โดยเป็นการสนับสนุนในรูปแบบของการพูดให้กำลังใจโดยการชมเชย การให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ และการให้ความร่วมมือในการจัดประสบการณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การช่วยจัดเตรียมสื่อการสอน เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษานำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ภาระงานของครูอนุบาล

1.1 งานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

จากการสำรวจภาระงานของครูอนุบาลตามที่ได้แบ่งลักษณะงานออกเป็น 3 ประเภท คือ งานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง พบว่า ภาระงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นงานที่ครูอนุบาลปฏิบัติมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและการดูแลเด็กอนุบาล ซึ่งงานในส่วนนี้ถือเป็นงานหลักของครูอนุบาล รองลงมาคืองานที่เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และการจัดทำหลักสูตร ครูอนุบาลมีความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานในด้านนี้

อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับบุญเลี้ยง ทุมทอง (2546) ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าที่หลักของครู บทบาทหน้าที่ในงานประจำ คือ งานการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ให้สมบูรณ์

จากการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่า การปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้การปฏิบัติภาระงานของครูมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งครูมองว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นนับตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการมอบหมายภาระงานจากผู้บริหาร ให้ครูอนุบาลทำการวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ชิ้นงาน ภาระงานของครูอนุบาลต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้นแต่มีการปฏิรูปการศึกษานั้นสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 30 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือว่ามีค่ามากส่วนหนึ่ง ความสำคัญและประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนตามที่ ประกอบ มณีโรจน์ (2544) ได้สรุปว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูได้พัฒนาวิธีการจัดการสอนให้มีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนได้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพสูงขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนก้าวหน้า มีนวัตกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อเนื่องต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ช่วยให้ครูและวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป และน้อมศรี เคท (2545) ได้สรุปไว้ว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอน ครูได้ค้นพบความรู้ และวิธีการใหม่หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาศาสตร์การสอน ทำให้ครูมีความเป็นนักวิชาชีพมากขึ้น ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กดีขึ้น และสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 4 มาตรา 30 การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษา

ลักษณะสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นคือวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติที่นำไปพร้อมๆกับการสอนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2546) ได้กล่าวถึงลักษณะของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้คือ เป็นการวิจัยในสภาพการณ์จริงของห้องเรียน ไม่ได้มีการจัดสถานการณ์ใหม่เพื่อการวิจัยโดยเฉพาะ มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เป็นการวิจัยที่ทำความเข้าใจไปกับการเรียนการสอนปกติ และเป็นการวิจัยที่มีความยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน

การวิจัยในชั้นเรียนนั้น มีข้อจำกัดหลายประการจากผลการสัมภาษณ์ที่ว่าครูมีความคิดเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่เพิ่มเข้ามาใหม่ อาจเพราะครูยังไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องการทำวิจัย มีความคิดว่าเป็นเรื่องยากในการทำ ส่งผลให้ขาดแรงกระตุ้นในการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับที่วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2546) ได้กล่าวว่า ข้อจำกัดของการวิจัยในชั้นเรียน คือ ขาดความรู้หรือทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำวิจัย ครูบางคนอาจมีความคิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องยาก และไม่ใช้ภาระหน้าที่ของตน เช่น เป็นหน้าที่ของนักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ เป็นต้น และเนื่องจากการที่ครูมีภาระงานในแต่ละวันมาก ทั้งด้านการเรียนการสอนและงานอื่นๆ ทำให้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนน้อยลง การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่ต้องใช้พลังกายและพลังใจอย่างมาก เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้บริหาร

จากการสำรวจพบว่า ครูอนุบาลมีความสามารถและความพึงพอใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูต้องการการพัฒนาในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ทั้งการให้ความรู้ ทักษะต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัยและวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานเดิม คือ ไม่ให้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น หรือเป็นงานที่สร้างความยุ่งยากให้กับครู และจากการสัมภาษณ์พบว่าในช่วงแรกของการปฏิรูปการศึกษาครูอนุบาลส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมากนัก และมีความคิดเห็นว่าเป็นงานที่ใหม่และมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างมากเพื่อที่จะช่วยให้ครูมีความสามารถและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น

1.2 งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

จากการสำรวจพบว่า งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษเป็นงานที่ครูปฏิบัติมีความถี่รองลงมาจากงานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การปฏิบัติงานในส่วนนี้ของครูแต่ละคนขึ้นอยู่กับการมอบหมายงานของผู้บริหาร โดยส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร งานพัฒนาโรงเรียน งานพัฒนานักเรียน งานนิเทศการศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชน งานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งครูอนุบาลมีความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษอยู่ในระดับปานกลางและผลจากการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่า งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษบางงานเป็นงานที่ครูไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจมากนัก เช่น งานธุรการและการเงิน และในบางงานครูมีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษในเวลาของงานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งผลให้ครูไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้ด้วยตนเอง

สำหรับงานที่เพิ่มเข้ามานับตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษาคือ งานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการมอบหมายให้ครูมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภาระงานต่างๆของครูตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติงานเพื่อนำไปประกอบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งที่เป็นการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 50 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา

จากผลการสำรวจพบว่า ครูอนุบาลมีความพึงพอใจและความสามารถในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำที่สุดในการเลือกตอบ นอกจากนี้ครูยังตอบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่ครูมีการปฏิบัติทุกปี ซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าครูอาจมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการปฏิบัติงานในด้านนี้มุ่งหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตลอดเวลาและสม่ำเสมอ

อุทุมพร จามรมาน(2544) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเป็นการให้หลักฐาน หรือข้อมูลแก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชนมั่นใจในคุณภาพของนักเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา มี 2 ระยะ คือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประกันคุณภาพโดยองค์กรภายนอก

การประกันคุณภาพภายในเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่กระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานปกติของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน และการการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์

และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

1.3 งานพัฒนาตนเอง

จากการสำรวจพบว่า ครูอุนบาลมีการปฏิบัติงานพัฒนาตนเองโดยใช้การค้นคว้า และฝึกฝนด้วยตนเอง การเข้าร่วมอบรมสัมมนาและศึกษาดูงาน การทำผลงานเพื่อขอกำหนด ตำแหน่ง และการเข้าร่วมกลุ่มหรือเครือข่ายต่างๆ ซึ่งครูอุนบาลจะพัฒนาตนเองจากการค้นคว้า และฝึกฝนด้วยตนเองมากที่สุด การปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองมากขึ้น เพื่อนำความรู้ที่ได้รับกลับไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและเพิ่มความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับกัญญารัตน์ ขอบคุณ (2545) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองมีเป้าหมายสูงสุดที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและหน่วยงาน โดยวิธีการพัฒนาตนเองขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละบุคคล และสุเมธ แสงนิมนวล (2537) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเองว่าสามารถทำได้ 2 วิธี คือ การพัฒนาตนเองโดยตนเอง และการพัฒนาตนเองโดยผู้อื่น

2. ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงาน

จากการสำรวจพบว่า ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานนั้นส่งผลต่อการปฏิบัติภาระงานของครู ครูอุนบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานในระดับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยที่ครูเห็นว่าตนได้รับปัจจัยสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนครู และผู้ปกครอง โดยการให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูอุนบาลและมีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จัดเตรียมต่อการสอนที่เพียงพอ การให้คำปรึกษาต่างเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน ทำให้ครูอุนบาลมีความพร้อมและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติภาระงานต่างๆ

จากการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครูอุนบาลนั้นผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานของครู ซึ่งการที่ครูจะได้รับปัจจัยการสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานในด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับลักษณะบริหารและจัดการและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจากการสัมภาษณ์และสังเกตโรงเรียนส่วนใหญ่จะได้รับปัจจัยสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นอย่างดี

การปฏิบัติภาระงานใดๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มากมาย เช่น ปัจจัยจากบุคคล ปัจจัยจากสภาพแวดล้อม ตามที่ประชุม โพธิกุล (2535) ได้กล่าวว่า ปัจจัยในการสนับสนุนการปฏิบัติที่สำคัญนั้นมาจากการบริหารจัดการที่ดีของ

ผู้บริหาร โดยที่ต้องมีการติดตาม ดูแลและสนับสนุนการปฏิบัติภาระงานอย่างสม่ำเสมอ บทบาทหลักของผู้บริหารคือ มีการส่งเสริมการทำงานอย่างมีอิสระ สนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ความสนใจ และทำงานร่วมกันจนงานบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังต้องมีการประเมินผลงาน เสนอแนวทางแก้ไขในกรณีที่งานเกิดปัญหา และมีการยกย่องและให้รางวัลเมื่อประสบความสำเร็จ

3. การมอบหมายการปฏิบัติภาระงาน

จากผลการสำรวจพบว่า นอกจากภาระงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นภาระงานหลักแล้ว ครูอนุบาลยังได้รับการมอบหมายงานพิเศษเพิ่มเติม เช่น งานบริหารงานธุรการโรงเรียน งานสัมพันธ์ชุมชน เป็นต้น ซึ่งครูมีความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่า ส่วนใหญ่ครูอนุบาลได้รับมอบหมายงานพิเศษในปริมาณที่เท่ากับครูในระดับชั้นอื่น แต่ก็มีบางโรงเรียนที่ผู้บริหารจะมอบหมายงานด้านนี้ให้กับครูน้อยกว่าปกติ การปฏิบัติภาระงานต่างๆของครูอนุบาลนั้นมีผลสืบเนื่องโดยตรงมาจากการมอบหมายภาระงานจากผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับชั้น ประชุม โพธิกุล (2535) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการมอบหมายงานคือ การทำงานหรือโครงการให้ประสบผลสำเร็จโดยประสานความพยายามของคนจนเกิดความพึงพอใจซึ่งการมอบหมายงานของผู้บริหารต้องอาศัยวิธีการวางแผน การจัดการองค์การ การสร้างแรงจูงใจและการควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์การสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เกิดจากทักษะการมอบหมายงานที่ดีของผู้บริหาร ซึ่งการมอบหมายงานที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน การคัดเลือกบุคคลในการปฏิบัติภาระงานในหน้าที่ต่างๆ การมอบหมายงานที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญ

ดังนั้นการบริหารจัดการในด้านการมอบหมายภาระงานให้กับครูในระดับชั้นต่างๆ ในโรงเรียนถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการที่จะมอบหมายงานอย่างไรให้ได้รับผลการปฏิบัติภาระงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยที่การปฏิบัติภาระงานในแต่ละด้านไม่กระทบกระเทือนกัน นอกจากนี้ผู้มอบหมายภาระงานต่างๆจะต้องคำนึงถึงความสามารถและความสนใจของผู้ปฏิบัติงานเป็นหลักสำคัญด้วย

ข้อสังเกตจากการวิจัย

1. จากการสัมภาษณ์และสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลครั้งนี้พบว่าการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลที่ได้รับตำแหน่งหน้าที่อื่นๆเพิ่มเติมในบางโรงเรียน เช่น เป็นหัวหน้าฝ่ายต่างๆของโรงเรียน งานดูแลโครงการต่างๆ เป็นต้น เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครูไม่

สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กอนุบาลได้อย่างเต็มที่เนื่องจากในบางครั้งต้องใช้เวลาในการปฏิบัติภาระงานหลักไปปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ เด็กอนุบาลจึงต้องอยู่ในความดูแลของพี่เลี้ยง ซึ่งพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้และการดูแลเด็ก การดูแลเด็กแทนครูประจำชั้นจึงเป็นเพียงการดูแลความปลอดภัยหรือจัดกิจกรรมบางอย่างแทนครูเท่านั้น ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กอนุบาลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรซึ่งในแต่ละโรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดจ้างเจ้าหน้าที่เฉพาะฝ่าย เช่น ฝ่ายธุรการ ฝ่ายการเงิน เป็นต้น เพื่อลดภาระงานที่ได้รับมอบหมายของครู เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติภาระงานหลักด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

จากการทดลองเก็บข้อมูลเพื่อปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยนั้น แบบสอบถามสำหรับครูอนุบาลมีการสอบถามเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงานในแต่ละงาน พบว่าครูไม่สามารถระบุระยะเวลาที่ชัดเจนเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในปฏิบัติภาระงาน เนื่องจากลักษณะงานของครูอนุบาลเป็นงานที่ต้องปฏิบัติงานหลายงานไปพร้อมกัน เป็นงานที่ต้องปฏิบัติไปเรื่อยๆ ทำให้เป็นการยากในการบอกเวลา จึงทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าครูต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดในการปฏิบัติภาระงานแต่ละอย่าง

2. จากการสัมภาษณ์และสังเกตภาระงานของครูอนุบาลในส่วนของภาระประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ นั้น ครูไม่สามารถที่ทำการประเมินเด็กแต่ละคนได้อย่างละเอียด ครูส่วนใหญ่จะทำการประเมินโดยภาพรวมของเด็กแต่ละคน ซึ่งอาจทำให้ผลของการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนอาจคลาดเคลื่อนได้ สำหรับการประเมินพัฒนาการของเด็กอนุบาลนั้นมีความสำคัญมากในการที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการประกอบการพัฒนาและปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กอย่างแท้จริง ซึ่งหากการปฏิบัติภาระงานในส่วนนี้เกิดความบกพร่องก็อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ในด้านแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ในตอนที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

3. จากผลการสำรวจพบว่า ครูมีความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานต่างๆเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าความสามารถและความพึงพอใจนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่ง เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานไว้ว่า ความพึงพอใจจะนำไปสู่การปฏิบัติงาน เมื่อผู้ปฏิบัติงานพอใจในงานที่กระทำ ผลผลิตที่ได้จะสูงขึ้นและทำไรก็จะสูงขึ้นด้วย ซึ่ง

ตัวแปรและผลสืบเนื่องของความพอใจในการปฏิบัติภาระงานมาจาก 1.ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม 2.ตัวแปรด้านบุคคลและ3.ผลสืบเนื่องที่สัมพันธ์กับความพอใจงาน นอกจากนี้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นผลสืบเนื่องมาจากค่านิยมต่างๆ ได้แก่ 1.ความรู้สึกทำทนายในงานที่ปฏิบัติอยู่ 2.ความสนใจของบุคคลที่มีต่องานโดยตรง 3.งานที่ไม่ก่อให้เกิดความเหนื่อยทางด้านร่างกายมากนัก 4.รางวัลจากการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล 5.สภาพแวดล้อมของการทำงาน 6.ความรู้สึกในตัวผู้ปฏิบัติงานว่าตนเองมีคุณค่า และ7.หน่วยงานที่มีส่วนช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่างานมีคุณค่า

จากข้อสังเกตในส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจและความสามารถในการปฏิบัติภาระงานที่อยู่ในระดับปานกลางนั้นส่วนใหญ่จากการปฏิบัติงานที่ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นงานใหม่ และไม่คุ้นเคย ได้แก่ งานการวิจัยในชั้นเรียน และงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานในด้านต่างๆเหล่านี้ต้องอาศัยทักษะและความสามารถเฉพาะในการปฏิบัติภาระงาน ในขณะที่ครูแต่ละคนอาจจะยังขาดทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานเหล่านี้ ดังนั้นครูควรต้องเพิ่มทักษะและความสามารถเกี่ยวกับงานเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ อีกทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่ายควรร่วมมือกันสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีทักษะ ความรู้ และความเข้าใจในการปฏิบัติภาระงานให้มากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล หลังจากที่มีการปฏิรูปการศึกษา
- 2.ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการมอบหมายภาระงานของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครูในระดับชั้นอื่นๆ
3. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถและความพึงพอใจในการปฏิบัติภาระงานต่างๆของครูอนุบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัญญารัตน์ ขอบคุณ. 2545. การศึกษาการปฏิบัติงานของครูที่ได้รับรางวัลในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. 2544. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อน
ประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการใน
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุษฎีบัณฑิต. ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็ก
ปฐมวัย(0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

คำหมาน คนไค. 2546. อาชีพแม่พิมพ์ของชาติ ครูมืออาชีพ ยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ :
พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.).

คำหมาน คนไค. 2543. ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

จุไรพร เสนาะ. 2545. การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียน
เมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจ็จจันทร์ จงสถิตอยู่. 2541. การปฏิรูปการศึกษา ทางออกเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ของประเทศอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ทิตนา เขมมณี. 2548. รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา เขมมณี. 2545. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา เขมมณี. 2543. 14 วิธีสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. 2529. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช.

ธีรศักดิ์ อัครบรร. 2540. ความเป็นครู. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

- น้อมศรี เคท. 2545. การวิจัยในชั้นเรียนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพ
วิชาการ(พว.).
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2546. ครูไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ 6 : 52-56.
- เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล. 2543. การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฏิรูปการศึกษา. สำนักงาน. 2545. ทำไมต้องปฏิรูปการศึกษาต้องทำทั้งระบบ. กรุงเทพฯ :
บุญศิริการพิมพ์.
- ปฏิรูปการศึกษา. สำนักงาน. 2545. ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- ประกอบ มณีโรจน์. 2544. เรียนรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บี.อี.ซี.
- ประชุม โพธิกุล. 2535. ทักษะการมอบหมายงานที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สาย
ใจ.
- ประยูร ศรีประสาธน์. 2545. ความพยายาม ความสำเร็จ และความขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิรูป
การศึกษาในช่วง พ.ศ.2517-2521. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- มยุรีย์ เทียวฉอ่อน. 2541. การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดย
ใช้การวิเคราะห์งาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. 2534. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. 2542. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2546. การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- วรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย. 2545. การศึกษาคำจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้
การสอนในการปฏิรูปการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรินทร์ ดีทรง. 2538. การศึกษาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วันชัย ต้นศิริ. 2539. โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชาการ, กรม. 2540. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. 2541. เมื่อเริ่มปฏิรูปการศึกษา สมัยรัชกาลที่ ๕-รัชกาลที่ ๗. กรุงเทพฯ : ๒๐๒๐ เวิลด์ มีเดีย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2543. หัวใจการปฏิรูปการศึกษาตามแนว พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2542. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2546. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา.
- สาลี เหมือนสกุล. 2534. แนวโน้มการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของไทยในปี พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2524. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต.
- สมเกียรติ พ่วงรอด. 2544. การบริหารงานบุคคล. ปัตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพปัตตานี.
- สมใจ จิตวารินทร์. 2533. ความพึงพอใจในวิชาชีพครูของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีองค์ประกอบทางโรงเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมปอง สีนวน. 2546. การศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาลในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรกมล แจ่มจันทร์. 2547. การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษาของโรงเรียน

ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. ภาควิชา
หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อารีรัตน์ วัฒนสิน. 2543. ครูอาชีพตามแนวการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ. 3: 2-3.
อุทุมพร จามรมาน. 2530. แบบสอบถาม : การสร้างและการใช้. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร จามรมาน. 2530. การสัมพัทธ์อย่างทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา
วิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม.

อุทุมพร จามรมาน. 2544. 100 คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาน
ศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์.

ภาษาอังกฤษ

Almy, Millie Corinne. 1975. The Early Childhood Educator at Work.. The United States
: McGraw-Hill.

Beaty, J.J. 1992. Skill for Preschool Teacher. New York : Merrill.

Chandler, B.J., Poniel, P., and Hayard, W.R. 1971. Education and the new teacher.
New York : Harper & row , Publisher.

Dodd, W.A. 1986. The teacher at work. London : Oxford University Press.

Good, V.C. 1973. Dictionary of education. 3rd ed. New York : Mc Graw-Hill.

Johnson, E. 1984. A principle of teaching. New York : Macmillan.

Spodek, Bernard. 1985. Teaching in the early years. New Jersey : Prentice-Hall.

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลขา ปิยะอัจฉริยะ นักวิชาการ
2. อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา
3. อาจารย์สุกัญญา กาญจนกิจ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร
การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ยุพา วิริภิมย์กุล นักวิชาการ
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
5. อาจารย์นฤมล เนียมหอม อาจารย์โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแบบสอบถามสำหรับครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา
2. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์สำหรับครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา
3. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา
4. ตัวอย่างแบบสังเกตสำหรับครูอนุบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับครูอนุบาล

เรื่อง

การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคการปฏิรูปการศึกษา โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาลด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล
 - ตอนที่ 4 ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน
- ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานที่ท่านปฏิบัติอยู่แต่อย่างใด
- ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ไม่เกิน 25 ปี () 26-30 ปี

() 31-35 ปี () 36-40 ปี

() 41-45 ปี () 46-50 ปี

() อื่นๆโปรดระบุ.....

3. สถานภาพ

() โสด () สมรส

4. วุฒิทางการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....

() ปริญญาตรี สาขา.....

() ปริญญาโท สาขา.....

() ปริญญาเอก สาขา.....

5. สังกัดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน

() รัฐบาล

() เอกชน

6. ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล

() 3-5 ปี

() 6-10 ปี

() 11-15 ปี

() 16-20 ปี

() 21 ปีขึ้นไป โปรดระบุ..... ปี

7. ประสบการณ์การสอนในระดับชั้นอื่น

() ระดับประถมศึกษา ระยะเวลา..... ปี

() ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลา.....ปี

() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลา..... ปี

() ระดับอุดมศึกษา ระยะเวลา..... ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมาย และงานพัฒนาตนเอง

ภาระงานครู	ปฏิบัติ ทุกวัน (6)	ปฏิบัติ ทุก สัปดาห์ (5)	ปฏิบัติ ทุก เดือน (4)	ปฏิบัติ ทุก เทอม (3)	ปฏิบัติ ทุกปี (2)	ไม่ ปฏิบัติ (1)
ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม ท่านจัดป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน		✓				

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของการปฏิบัติงานของท่าน ตามลักษณะของการปฏิบัติ ดังนี้ คือ

- 6 หมายถึง ปฏิบัติทุกวัน
- 5 หมายถึง ปฏิบัติทุกสัปดาห์
- 4 หมายถึง ปฏิบัติทุกเดือน
- 3 หมายถึง ปฏิบัติทุกเทอม
- 2 หมายถึง ปฏิบัติทุกปี
- 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ(คือ ไม่ได้รับมอบหมาย หรือ มีผู้อื่นปฏิบัติแทนแล้ว)

ภาระงานครู	ปฏิบัติ ทุกวัน (6)	ปฏิบัติ ทุก สัปดาห์ (5)	ปฏิบัติ ทุก เดือน (4)	ปฏิบัติ ทุก เทอม (3)	ปฏิบัติ ทุกปี (2)	ไม่ ปฏิบัติ (1)
ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้						
1.ท่านเขียนและจัดทำแผนการเรียนรู้						
2.ท่านจัดห้องเรียนให้สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้						
3.ท่านทำสื่อการสอน						
4.....						

ภาระงานครู	ปฏิบัติ ทุกวัน (6)	ปฏิบัติ ทุก สัปดาห์ (5)	ปฏิบัติ ทุก เดือน (4)	ปฏิบัติ ทุก เทอม (3)	ปฏิบัติ ทุกปี (2)	ไม่ ปฏิบัติ (1)
<u>ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ</u>						
1. ท่านมีส่วนในการวางแผนการบริหารโรงเรียน						
2. ท่านปฏิบัติงานบริหารงานบุคคล						
3. ท่านปฏิบัติงานบริหารวิชาการของโรงเรียน						
4. ท่านปฏิบัติงานนิเทศการเรียนการสอนภายใน						
5. ท่านเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนในวาระต่างๆ						
6.....						
<u>งานพัฒนาตนเอง</u>						
1. ท่านค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น						
2. ท่านเข้าร่วมอบรม/สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย						
3. ท่านเข้าร่วมอบรม/สัมมนาในเรื่องอื่นๆในด้านการศึกษา						
4. ท่านศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย						
5. ท่านศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นๆ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการงานของครูอนุบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลตามความเป็นจริงของท่าน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ได้รับมอบหมาย
	5	4	3	2	1	0
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้						
1.ท่านมีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546						
2.ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานจัดทำแผนการการเรียนรู้						
3.ท่านพึงพอใจในงานจัดทำแผนการเรียนรู้						
4.ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้						
5.ท่านพึงพอใจในปฏิบัติงานเตรียมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด						
6.ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการทำการวิจัยในชั้นเรียน						
7.ท่านพึงพอใจในการทำการวิจัยในชั้นเรียน						
8.ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้						
9.....						

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ได้รับมอบหมาย
	5	4	3	2	1	0
งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ						
12. ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านบริหาร						
13. ท่านพึงพอใจในภาระงานด้านบริหารที่รับมอบหมาย						
14. ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านธุรการ						
15. ท่านพึงพอใจงานด้านธุรการที่ได้รับมอบหมาย						
16. ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านสัมพันธ์ชุมชน						
17.....						
การพัฒนาตนเอง						
24. ท่านพึงพอใจที่จะเข้าร่วมอบรม/สัมมนา						
25. ท่านอยากจะศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย						
26. ท่านอยากจะศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นๆ						
27. ท่านพึงพอใจในการขอตำแหน่งตำแหน่ง						
28.....						

ตอนที่ 4 ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับข้อมูลตามความเป็นจริงของท่าน

ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	4	3	2	1
1. โรงเรียนของท่านให้อิสระทางความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย				
2. โรงเรียนของท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่มีต่อเด็กในห้องเรียนอย่างเต็มที่				
3. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้ท่านเลือกปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษได้ตามความต้องการ				
4. โรงเรียนของท่านมอบหมายงานตามความสามารถ				
5. โรงเรียนของท่านมีการจัดสื่อการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอให้ครูได้ยืมใช้				
6. โรงเรียนของท่านจัดเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆให้สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานครู				
7. โรงเรียนท่านจัดงบประมาณเพียงพอในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก				
8. โรงเรียนของท่านจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของครูอนุบาล เช่น ความเป็นสัดส่วนของอาคารสถานที่ มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นต้น				
9. โรงเรียนของท่านจัดบ้านพักที่อยู่ในบริเวณโรงเรียนให้เพียงพอ				
10. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้ท่านลาศึกษาต่อ				
11.....				

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์สำหรับครูอนุบาล

คู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับครูอนุบาล

เรื่อง

การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล

ครูประจำชั้นระดับอนุบาล

รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผู้สัมภาษณ์ถามตามแนวการสัมภาษณ์ โดยอาจตัดแปลงคำถามที่เหมาะสมตามสถานการณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาลด้าน ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาระงานที่ได้รับ และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์

- 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
- 1.2 นัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์

2. การดำเนินการสัมภาษณ์

- 2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
- 2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
- 2.3 ขออนุญาตจุดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
- 2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามประเด็นในการสัมภาษณ์

การบันทึกข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
3. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลและบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมจากเทปบันทึกเสียงหลังการสัมภาษณ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภาระงานครู หมายถึง หน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูอนุบาล แบ่งลักษณะของงานออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลเด็กอนุบาล การจัดการศึกษา คือ งานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยในชั้นเรียน การประเมินผู้เรียน งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และงานพัฒนาหลักสูตรและการสอน และงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของเด็ก
2. งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานหลัก ซึ่งได้แก่ งานบริหาร งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานโครงการต่างๆ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประกันคุณภาพการศึกษา
3. งานพัฒนาตนเอง หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของครู โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาต่อ เพื่อนำประโยชน์ที่ได้กลับมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และความก้าวหน้าในหน้าที่

ปริมาณของภาระงาน หมายถึง กำหนดความมากน้อยของจำนวนของภาระงานที่ได้รับมอบหมายของครูระดับอนุบาล

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ช่วงเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละภาระงานของครูระดับอนุบาล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครู หมายถึง ความรู้สึกของผู้บริหาร และครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานครูในประเภทต่างๆ

ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง องค์ประกอบแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานของครูอนุบาล

แบบสัมภาษณ์สำหรับครูอนุบาล

เรื่อง การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

วันที่ให้สัมภาษณ์ เวลา น.

ถึง น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

() โสด () สมรส

4. วุฒิทางการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....

() ปริญญาตรี สาขา.....

() ปริญญาโท สาขา.....

() ปริญญาเอก สาขา.....

5. สังกัดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน

() รัฐบาล

() เอกชน

6. ปัจจุบันท่านทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่

7. ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล ปี

8. ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอื่น

() ระดับประถมศึกษา ปี

() ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี

() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี

() ระดับอุดมศึกษา ปี

9. จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนของท่าน คน

10. ห้องเรียนของท่านมีครูพี่เลี้ยงคน

11. ห้องเรียนของท่านมีพี่เลี้ยงคน

ตอนที่ 2 ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาล

1. ภาระงานครูที่ท่านได้รับมอบหมายมีงานใดบ้าง
2. ท่านมีงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษหรือไม่ และถ้ามีได้แก่งานใดบ้าง
3. ท่านคิดว่าเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับภาระงานที่รับผิดชอบมีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร
4. ท่านใช้แนวจัดการจัดประสบการณ์ใดบ้างในการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
5. ท่านใช้ช่วงเวลาใดในการเตรียมการสอนและใช้เวลาเท่าใดในแต่ละงาน
6. ท่านคิดว่าปริมาณภาระงานที่ปฏิบัติในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ มีผลกระทบกับการสอนอย่างไร
7. ท่านคิดว่ามีภาระงานที่ส่งผลกระทบต่อการใช้เวลาส่วนตัวกับครอบครัวของท่านหรือไม่อย่างไร
8. ท่านคิดว่าการศึกษาปฏิบัติมีผลต่อภาระงานครูที่ท่านปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร แตกต่างกับก่อนการศึกษาหรือไม่
9. โรงเรียนของท่านสนับสนุนให้ท่านมีการพัฒนาตนเองหรือไม่ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

คู่มือการใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

การศึกษาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้บริหารของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาล

รายละเอียดของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผู้สัมภาษณ์ถามตามแนวการสัมภาษณ์ โดยอาจตัดแปลงคำถามที่เหมาะสมตามสถานการณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามหรือ แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาลด้าน ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระ งานที่ได้รับ และปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์

1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน

1.2 นัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์

2. การดำเนินการสัมภาษณ์

2.1 ผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์

2.2 สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์

2.3 ขออนุญาตจุดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

2.4 เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามประเด็นในการสัมภาษณ์

การบันทึกข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลในตอนต้นที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
3. ตรวจสอบการบันทึกข้อมูลและบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมจากเทปบันทึกเสียงหลังการสัมภาษณ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภาระงานครู หมายถึง หน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูอนุบาล แบ่งลักษณะของงานออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลเด็กอนุบาล การจัดการศึกษา คือ งานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยในชั้นเรียน การประเมินผู้เรียน งานสัมพันธ์ผู้ปกครอง และงานพัฒนาหลักสูตรและการสอน และงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของเด็ก
2. งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานหลัก ซึ่งได้แก่ งานบริหาร งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานโครงการต่างๆ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประกันคุณภาพการศึกษา
3. งานพัฒนาตนเอง หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของครู โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาต่อ เพื่อนำประโยชน์ที่ได้กลับมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และความก้าวหน้าในหน้าที่

ปริมาณของภาระงาน หมายถึง กำหนดความมากน้อยของจำนวนของภาระงานที่ได้รับมอบหมายของครูระดับอนุบาล

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ช่วงเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละภาระงานของครูระดับอนุบาล

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาระงานครู หมายถึง ความรู้สึกของผู้บริหาร และครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานครูในประเภทต่างๆ

ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง องค์ประกอบแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานของครูอนุบาล

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

เรื่อง การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

วันที่ให้สัมภาษณ์..... เวลา น. ถึง

น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

12. เพศ

() ชาย () หญิง

13. อายุ ปี

14. วุฒิต่างการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....

() ปริญญาตรี สาขา.....

() ปริญญาโท สาขา.....

() ปริญญาเอก สาขา.....

15. สังกัดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน

() รัฐบาล

() เอกชน

16. ประสบการณ์การทำงานในด้านการบริหาร ปี

17. ประสบการณ์การทำงานในด้านอนุบาล ปี

18. ประสบการณ์การทำงานก่อนดำรงตำแหน่งปัจจุบัน

19. ระดับอนุบาลที่เปิดสอน

() อายุ 3-4 ปี จำนวน ห้อง

ระดับ () อนุบาลปีที่ 1 () ชั้นเด็กเล็ก () ศูนย์ปฐมวัย () อื่นๆโปรด

ระบุ.....

() อายุ 4-5 ปี จำนวน ห้อง

ระดับ () อนุบาลปีที่ 2 () ชั้นเด็กเล็ก () ศูนย์ปฐมวัย () อื่นๆโปรด

ระบุ.....

() อายุ 5-6 ปี จำนวน ห้อง

ระดับ () อนุบาลปีที่ 3 () ชั้นเด็กเล็ก () ศูนย์ปฐมวัย () อื่นๆโปรด
ระบุ.....

20. จำนวนนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนของท่าน คน
21. จำนวนครูอนุบาลในโรงเรียนของท่านคน
22. จำนวนพี่เลี้ยงในโรงเรียนของท่านคน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาล

- 1.ท่านมีหลักการในการมอบหมายงานให้ครูอนุบาลอย่างไร
- 2.ภาระงานแต่ละด้านที่ท่านมอบหมายให้กับครูอนุบาลได้แก่งานอะไรบ้าง
 - งานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ
 - งานพัฒนาตนเอง
- 3.ท่านคิดว่าปริมาณภาระงานด้านต่างๆที่ครูอนุบาลปฏิบัติในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- 4.ท่านคิดว่าสิ่งใดเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล
 - ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - ด้านงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ
 - ด้านงานพัฒนาตนเอง
- 5.ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับภาระงานครูอนุบาลในแต่ละด้านอย่างไร

สสว. เป็นวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบสังเกต

คู่มือการใช้แบบสังเกตสำหรับครูอนุบาล

เรื่อง

การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

วัตถุประสงค์

แบบสังเกตฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล

ครูประจำชั้นอนุบาล

รายละเอียดของแบบสังเกต

แบบสังเกตนี้เป็นการสังเกตรายบุคคล โดยแบบสังเกตแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการสังเกตการปฏิบัติงานของครูอนุบาล
2. แบบบันทึกการสังเกต ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพของครูอนุบาล
ตอนที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานตามภาระงานของครูอนุบาล

ด้านงานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ และงานพัฒนาตนเอง

การปฏิบัติในการสังเกต

1. ศึกษาขอบเขตของเรื่องที่จะสังเกต จากกรอบแนวคิดในการวิจัยให้ชัดเจน
2. ทำการสังเกตโดยมีความตั้งใจตลอดเวลาที่สังเกตและเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือในขณะที่ครูกำลังปฏิบัติภาระงานอยู่
3. ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตด้วยตนเอง และถ่ายภาพกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
4. ช่วงเวลาที่สังเกต คือ ช่วงเวลาที่ครูอนุบาลเริ่มปฏิบัติงาน จนกระทั่งเลิกปฏิบัติงาน

การบันทึกข้อมูล

1. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อครู ระดับชั้นที่สอน ชื่อโรงเรียน วันที่สังเกต และช่วงเวลาที่เริ่มสังเกตให้เรียบร้อยก่อนเริ่มทำการสังเกต
2. บันทึกการสังเกตโดยแบบสังเกตประกอบด้วยการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลเป็นรายข้อ
3. เมื่อเลิกสังเกตให้บันทึกเวลาสิ้นสุดการสังเกต

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม
2. รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
1.โรงเรียนบ้านทุ่งสูง	1. โรงเรียนอนุบาลรามเดชา	กระบี่	1
2.โรงเรียนบ้านหัวนา	2. โรงเรียนโชตินันต์	กาญจนบุรี	1
3.โรงเรียนอนุบาลท่ามะกา(วัดลูก แกประชาชนูทิศ)	3. โรงเรียนดีสมจิตวิทยา	กาญจนบุรี	2
4.โรงเรียนบ้านหนองปรือ	4. โรงเรียนอนุบาลเฟื่องฟ้า	กาญจนบุรี	3
5.โรงเรียนสะอาดโนนงามวิทยา	5. โรงเรียนอนุบาลบานเย็น	กาฬสินธุ์	1
6.โรงเรียนโคกค้ายโคกใหญ่วิทยา	6. โรงเรียนอนุบาลธะพลศึกษา	กาฬสินธุ์	2
7.โรงเรียนชุมชนบ้านบอนวิทยา	7. โรงเรียนอนุบาลเปรมจิต	กาฬสินธุ์	3
8.โรงเรียนบ้านหนองรี	8. โรงเรียนดรุณานุกูล	กำแพงเพชร	1
9.โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	9. โรงเรียนรังษีวิทยา	กำแพงเพชร	2
10.โรงเรียนบ้านหนองหิน	10.โรงเรียนกัลยาณีวิทยา	ขอนแก่น	1
11.โรงเรียนบ้านปอแดง	11. โรงเรียนกรรณาศึกษา	ขอนแก่น	2
12.โรงเรียนบ้านหนองอรุณ	12.โรงเรียนอนุบาลอำไพแวงใหญ่	ขอนแก่น	3
13.โรงเรียนบ้านดงเรืองประชา สรรค์	13.โรงเรียนคงฤทธิศึกษาการ	ขอนแก่น	4
14.โรงเรียนบ้านโคกสูง	14.โรงเรียนการกุศลวัดรุ่มประดู่	ขอนแก่น	5
15.โรงเรียนบ้านชำโสม	15.โรงเรียนอำนวยการวิทย	จันทบุรี	1
16.โรงเรียนบ้านเกาะเบียด	16.โรงเรียนวิริยาลัยโป่งน้ำร้อน	จันทบุรี	2
17.โรงเรียนวัดหลวงแพ่ง	17.โรงเรียนสันติภาพ	ฉะเชิงเทรา	1
18.โรงเรียนบ้านห้วยน้ำทรัพย์	18.โรงเรียนอนุบาลศรีวารการแปลง ยาว	ฉะเชิงเทรา	2
19.โรงเรียนวัดเขาไผ่(เขี้ยววิทยา)	19.โรงเรียนอนุบาลบูรณิฉน์	ชลบุรี	1
20.โรงเรียนบ้านหนองไผ่แก้ว	20.โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา	ชลบุรี	2
21.โรงเรียนบ้านพันเสด็จใน	21.โรงเรียนเพลินจิตวิทยา	ชลบุรี	3

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
22.โรงเรียนวัดจันเจริญศรี	22.โรงเรียนอักษรประสิทธิ์	ชัยนาท	1
23.โรงเรียนบ้านม่วง	23.โรงเรียนอนุบาลเรืองชาญ	ชัยภูมิ	1
24.โรงเรียนชุมชนบ้านแก้งคร้อ หนองไผ่	24.โรงเรียนอนุบาลบ้านทับทิม	ชัยภูมิ	2
25.โรงเรียนบ้านหนองลุมพุก	25.โรงเรียนมะนะศึกษา	ชัยภูมิ	3
26.โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 77(บ้าน เนินสันติ)	26.โรงเรียนชุมพรศึกษา	ชุมพร	1
27.โรงเรียนวัดราชภัฏอรุณ	27.โรงเรียนเอื้อพรคริสเตียนมอน เตสซอรี ชุมพร	ชุมพร	2
28.โรงเรียนบ้านดงป่าเหมี้ยง	28.โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ บริบูรณ์ธนะวัฒน์	เชียงราย	1
29.โรงเรียนบ้านป่าแดงงาม	29.โรงเรียนศิริมาตย์เทวี	เชียงราย	2
30.โรงเรียนบ้านศรีป่าแดง	30.โรงเรียนสาธิตเชียงใหม่ อากาศ เดมิ	เชียงราย	3
31.โรงเรียนบ้านต้นปล้อง	31.โรงเรียนกิตติคุณเทิงวิทยา	เชียงราย	4
32.โรงเรียนวัดสันป่าคำ	32.โรงเรียนเศรษฐศิลป์	เชียงใหม่	1
33.โรงเรียนบ้านห้วยงู	33.โรงเรียนเมฆขจรเชียงใหม่	เชียงใหม่	2
34.โรงเรียนบ้านท่าสะแล	34.โรงเรียนรังษีวิทยา	เชียงใหม่	3
35.โรงเรียนวัดแม่ก้า	35.โรงเรียนววานิภูด	เชียงใหม่	4
36.โรงเรียนบ้านท่าหลุก	36.โรงเรียนไชยจันะวิทยา	เชียงใหม่	5
37.โรงเรียนบ้านคลองขุด	37.โรงเรียนจันทรังษี	ตรัง	1
38.โรงเรียนบ้านควนพญา	38.โรงเรียนวิเศษกาญจน์	ตรัง	2
39.โรงเรียนชุมชนวัดท่าพริก (จริยาอุปถัมภ์)	39.โรงเรียนมารดานุสรณ์	ตราด	1
40.โรงเรียนบ้านแม่สลิด	40.โรงเรียนธรรมราชานุสรณ์	ตาก	1
41.โรงเรียนบ้านนุชะปะไล้	41.โรงเรียนภัทรวินวิทยา	ตาก	2
42.โรงเรียนวัดโคกสว่าง	42.โรงเรียนอนุบาลคุณากร	นครนายก	1

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
43.โรงเรียนวัดวังตะกุ่ม	43.โรงเรียนจันทร์สว่างกุล	นครปฐม	1
44.โรงเรียนวัดเกษตราวม	44.โรงเรียนเจ็ยन्हัว	นครปฐม	2
45.โรงเรียนบ้านกุรุคุ	45.โรงเรียนอนุบาลเชษฐาณงนุช	นครพนม	1
46.โรงเรียนบ้านหนองสาหร่าย	46.โรงเรียนอนุบาลวรรณรัตน์	นครพนม	2
47.โรงเรียนบ้านหนองบัว(สหรัษฎ์ พิบูลประชาสรรค์)	47.โรงเรียนอนุบาลบวร นครราชสีมา	นครราชสีมา	1
48.โรงเรียนบ้านบึงพระ		นครราชสีมา	2
49.โรงเรียนวัดโพธิ์เมืองสามัคคี	48.โรงเรียนอนุบาลด่านเกวียน	นครราชสีมา	3
50.โรงเรียนพรพิทยาคม	เอราวัณ	นครราชสีมา	4
51.โรงเรียนบ้านหนองกรดน้อย	49.โรงเรียนสายมิตรปักธงชัย 7	นครราชสีมา	5
52.โรงเรียนบ้านเสมา	50.โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา	นครราชสีมา	6
53.โรงเรียนวัดสองพี่น้อง	51.โรงเรียนอนุบาลจรัสพงษ์ 52.โรงเรียนวานิชวิทยา 53.โรงเรียนอนุบาลประภารัตน์	นครราชสีมา	7
54.โรงเรียนวัดวังหงส์	54.โรงเรียนเกตุชาติศึกษา	นครศรีธรรมราช	1
55.โรงเรียนวัดทะเลมิตรภาพที่ 151	55.โรงเรียนมัธยมบุญคงอุปการ 56.โรงเรียนชนะวิทยา	นครศรีธรรมราช	2 3
56.โรงเรียนบ้านบางน้อย	57.โรงเรียนอนุบาลปัญญาพร	นครศรีธรรมราช	4
57.โรงเรียนบ้านบางขวาง			
58.โรงเรียนวัดหนองปลิง	58.โรงเรียนพยุหะวิทยา	นครสวรรค์	1
59.โรงเรียนบ้านใหม่(ราษฎร์ บูรณะ)	59.โรงเรียนบูรพาศึกษา 60.โรงเรียนจันทน์เขี้ยวเขี้ยว	นครสวรรค์	2 3
60.โรงเรียนบ้านโพธิ์งาม(สนาน ทองคำประชาสรรค์)			
61.โรงเรียนวัดเชิงกระบือ	61.โรงเรียนอนุบาลจุฬาสมา	นนทบุรี	1
62.โรงเรียนสมบูรณศาสตร์พัฒนา	62.โรงเรียนอนุบาลวรทัย	นนทบุรี	2
63.โรงเรียนบ้านแป๊ะบุญ	63.โรงเรียนพิพัฒน์ทักษิณ	นราธิวาส	1
64.โรงเรียนบ้านตอออก	64.โรงเรียนวุฒิศาสตร์วิทยา	นราธิวาส	2

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
65.โรงเรียนจอมจันทรวิทยาคาร	65.โรงเรียนน่านคริสเตียนศึกษา	น่าน	1
66.โรงเรียนบ้านपालาน	66.โรงเรียนอนุบาลนิธากกร	น่าน	2
67.โรงเรียนบ้านปรุบุมะค่า	67.โรงเรียนอนุบาลเตรียมพัฒนา	บุรีรัมย์	1
68.โรงเรียนบ้านศรีภูมิสามัคคี	68.โรงเรียนอนุบาลศรพิทย์	บุรีรัมย์	2
69.โรงเรียนบ้านฝไทรรวมพล	69.โรงเรียนกมลลักษณะ	บุรีรัมย์	3
70.โรงเรียนชุมชนบ้านสะแก	70.โรงเรียนอนุบาลทศพร	บุรีรัมย์	4
71.โรงเรียนวัดเปรมประชากร	71.โรงเรียนยิ่งยศอนุสรณ์	ปทุมธานี	1
72.โรงเรียนวัดราชฎคริ์ศรัทธาราม	73.โรงเรียนบวรจบกัษ	ปทุมธานี	2
73.โรงเรียนธนาคารอสมสิน	73.โรงเรียนสหมิตรวิทยาคม	ประจวบคีรีขันธ์	1
74.โรงเรียนบ้านทุ่งยาว	74.โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์รัชต วิทยา	ประจวบคีรีขันธ์	2
75.โรงเรียนวัดบ้านยาง	75.โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี	ปราจีนบุรี	1
76.โรงเรียนบ้านปะกาภิมาปุโระ	76.โรงเรียนอนุบาลอนุสรณ์	ปัตตานี	1
77.โรงเรียนบ้านคลองช้าง	77.โรงเรียนจิปีภพพิทยา	ปัตตานี	2
78.โรงเรียนวัดใหญ่ (สามไถผาสุข ประเสริฐ)	78.โรงเรียนอนุบาลบ้านดรุณ	พระนครศรีอยุธยา	1
79.โรงเรียนวัดป่าคา (เจริญอรุณ ราษฎร์)	79.โรงเรียนไตรราชวิทยา	พระนครศรีอยุธยา	2
80.โรงเรียนบ้านแม่เนาเรือ	80.โรงเรียนไชยพันธ์พงษ์	พะเยา	1
81.โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ สาขาบ้านแดนเมือง	81.โรงเรียนจุนวิทยา	พะเยา	2
82.โรงเรียนวัดศรีรัตนาราม	82.โรงเรียนบุญแสงวิทยา	พังงา	1
83.โรงเรียนวัดโคกชะงาย(ติสสโร อำนวยการ)	83.โรงเรียนบ้านนาบอน (อิสลาม ศึกษา)	พัทลุง	1
84.โรงเรียนบ้านรังนก(ประชา พิทักษ์)	84.โรงเรียนอนุบาลพุทธชาติ	พิจิตร	1
85.โรงเรียนวัดหอไกร	85.โรงเรียนโถงจ้อบางมูลนาก(สห สงเคราะห์วิทยา)	พิจิตร	2

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
86.โรงเรียนวัดอินทรี	86.โรงเรียนเซนต์นิโกลาส	พิษณุโลก	1
87.โรงเรียนบ้านหนองสระพัง	87.โรงเรียนเอ.เจ.เนินมะปราง	พิษณุโลก	2
88.โรงเรียนบ้านห้วยน้ำไซ (สาขา ร่องกล้าวิทยา)	88.โรงเรียนศึกษาวิทย์	พิษณุโลก	3
89.โรงเรียนวัดโพพระใน (รุ่ง รังสฤษฏ์)	89.โรงเรียนเซนต์โยเซฟ เพชรบุรี	เพชรบุรี	1
90.โรงเรียนบ้านหนองเขาอ่อน	90.โรงเรียนแก่นจันทร์วิทยา	เพชรบุรี	2
91.โรงเรียนบ้านโพธิ์งาม	91.โรงเรียนกิตติพิทยา	เพชรบูรณ์	1
92.โรงเรียนชุมชนบ้านดัว	92.โรงเรียนบูรณวิทยา	เพชรบูรณ์	2
93.โรงเรียนบ้านสันติธรรม	93.โรงเรียนเพชรพินิตศึกษา	เพชรบูรณ์	3
94.โรงเรียนบ้านสวนเขื่อน(ราษฎร์ บูรณวิทยา)	94.โรงเรียนอนุบาลธนารัตน์	แพร่	1
95.โรงเรียนวัดสิทธิวิมล(สุวรรณ ราษฎร์ปัญญา)	95.โรงเรียนระเบียบพิทยา	แพร่	2
96.โรงเรียนวัดสุวรรณคีรีเขต	96.โรงเรียนขจรเกียรติพัฒนา	ภูเก็ต	1
97.โรงเรียนบ้านหนองเขื่อนช้าง	97.โรงเรียนพระกุมารสารคาม	มหาสารคาม	1
98.โรงเรียนอนุบาลบรบือ	98.โรงเรียนอนุบาลมาลีรัตน์	มหาสารคาม	2
99.โรงเรียนบ้านแพมกลาง	99.โรงเรียนอนุบาลจรัสศรี	แม่ฮ่องสอน	1
100.โรงเรียนชุมชนแม่ลาศึกษา	100.โรงเรียนอนุบาลกฤษณพรพน	แม่ฮ่องสอน	2
101.โรงเรียนบ้านสมสะอาดหนอง แวง	101.โรงเรียนยโสธรวิทยาการ	ยโสธร	1
102.โรงเรียนบ้านหนองชุม	102.โรงเรียนมูลนิธิรุ่งนภายโสธร	ยโสธร	2
103.โรงเรียนบ้านท่าสาป	103.โรงเรียนเพ็ญศิริ	ยะลา	1
104.โรงเรียนบ้านวังสำราญ	104.โรงเรียนถนนศรีศึกษา	ยะลา	2
105.โรงเรียนบ้านหัวโนนตาล (สหราษฎร์วิทยาสรรค์)	105.โรงเรียนอนุบาลเทพอำนวย	ร้อยเอ็ด	1
106.โรงเรียนบ้านส้มโอง	106.โรงเรียนกมลวิทยา	ร้อยเอ็ด	2
107.โรงเรียนบ้านราษฎร์ดำเนิน	107.โรงเรียนอนุบาลเครือวัลย์	ร้อยเอ็ด	3

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
108.บ้านน้ำขาว	108.โรงเรียนศรีอรุโณทัย	ระนอง	1
109.โรงเรียนชุมชนวัดบ้านแลง	109.โรงเรียนอนุบาลเวทประสิทธิ์	ระยอง	1
110.โรงเรียนชุมชนวัดตะเคียนงาม	110.โรงเรียนรุ่งนภาพิทยา	ระยอง	2
111.โรงเรียนวัดเขาถ้ำกฤษ	111.โรงเรียนเรืองวิทย์พระหฤทัย	ราชบุรี	1
112.โรงเรียนวัดตึกหิรัญราษฎร์ (มหาธีรราชอนุสรณ์)	112.โรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคี คุณูปถัมภ์	ราชบุรี	2
113.โรงเรียนชอย 3 สาย 4 ซ้าย	113.โรงเรียนจรัญศึกษา	ลพบุรี	1
114.โรงเรียนบ้านโกรกรกฟ้า	114.โรงเรียนเพ็ญพัฒนา	ลพบุรี	2
115.โรงเรียนนิคมสร้างตนเองกิว ลม 1	115.โรงเรียนไชยชุมพลศึกษา	ลำปาง	1
116.โรงเรียนล้อมแรดวิทยา	116.โรงเรียนอักษรสืบปี	ลำปาง	2
117.โรงเรียนบ้านกวาง	117.โรงเรียนภินิหารอัฐพิทยา	ลำปาง	3
118.โรงเรียนวัดช้างค้ำ	118.โรงเรียนธรรมสาธิตศึกษา	ลำพูน	1
119.โรงเรียนบ้านปางล้าน	119.โรงเรียนอนุบาลสุทิววงศ์ ศึกษา	ลำพูน	2
120.โรงเรียนบ้านกอไร่ใหญ่	120.โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาเลย	เลย	1
121.โรงเรียนบ้านเหมืองแบ่ง	121.โรงเรียนวรวราชวิทยา	เลย	2
122.โรงเรียนบ้านหนองครก	122.โรงเรียนมานิตวิทยาคม	ศรีสะเกษ	1
123.โรงเรียนบ้านบอนใหญ่	123.โรงเรียนเพิ่มพิทยา	ศรีสะเกษ	2
124.โรงเรียนบ้านปราสาทกวาง ขาว	124.โรงเรียนชุมชนธีรราษฎร์บำรุง	ศรีสะเกษ	3
125.โรงเรียนบ้านชำเบ็ง	125.โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์	ศรีสะเกษ	4
126.โรงเรียนบ้านดอนแคน"ครู ราษฎร์ผดุงวิทย์"	126.โรงเรียนเซนต์ยอแซฟสกลนคร	สกลนคร	1
127.โรงเรียนชุมชนบ้านนาดีหนอง ไผ่	127.โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา	สกลนคร	2
128.โรงเรียนบ้านจำปาดง	128.โรงเรียนอนุบาลร่มเกษ	สกลนคร	3

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
129.โรงเรียนวัดท่าหิน	129.โรงเรียนบัวหลวง	สงขลา	1
130.โรงเรียนบ้านบึงพิชัย	130.โรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษา	สงขลา	2
131.โรงเรียนบ้านบ่อโซน	131.โรงเรียนศรีนครินทรวิถียานู เคราะห้	สงขลา	3
132.โรงเรียนบ้านปีใหญ่	132.โรงเรียนอนุบาลเพชรกาญจน์	สตูล	1
133.โรงเรียนวัดสวนส้ม	133.โรงเรียนสุขเจริญผลแพรเทศษา	สมุทรปราการ	1
134.โรงเรียนหนองงูเห่าศาสตร์ ประเสริฐ	134.โรงเรียนทองโรจน์วิทยา	สมุทรปราการ	2
135.โรงเรียนวัดธรรมประสิทธิ์	135.โรงเรียนกงหลี่เจี้ยนหมิน	สมุทรสงคราม	1
136.โรงเรียนบ้านท่าทราย	136.โรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา	สมุทรสาคร	1
137.โรงเรียนหรรเทพ(รุ่งเรืองประชา สามัคคี)	137.โรงเรียนอนุบาลกิตติกร	สระบุรี	1
138.โรงเรียนวัดหนองตะเฒ่า	138.โรงเรียนไพฑูรย์วิทยา	สระบุรี	2
139.โรงเรียนเรืองเดชประชานุ เคราะห้	139.โรงเรียนใจเพียรวิทยานุสรณ์	สิงห์บุรี	1
140.โรงเรียนบ้านวังขัวญ	140.โรงเรียนกวางตง	สุโขทัย	1
141.โรงเรียนบ้านพระปรารงค์	141.โรงเรียนชุมพรพิทยา	สุโขทัย	2
142.โรงเรียนวัดโพธิ์ท่าทราย	142.โรงเรียนวิทยาศึกษา	สุพรรณบุรี	1
143.โรงเรียนบ้านโป่ง	143.โรงเรียนอนุบาลดอนเจดีย์	สุพรรณบุรี	2
144.โรงเรียนวัดกกตาด	144.โรงเรียนปัญญาประเสริฐ	สุพรรณบุรี	3
145.โรงเรียนวัดโชติการาม	145.โรงเรียนอนุบาลขวัญชนก	สุราษฎร์ธานี	1
146.โรงเรียนบ้านบ่อน้ำผุด	146.โรงเรียนอนุบาลเปี่ยมรัก	สุราษฎร์ธานี	2
147.โรงเรียนบ้านกอบแก้ว	147.โรงเรียนเวียงสระศึกษา	สุราษฎร์ธานี	3
148.โรงเรียนบ้านแจรง(ปอเกีย- พลินอุทิศ 1)	148.โรงเรียนอนุบาลรัตนศึกษา	สุรินทร์	1
149.โรงเรียนบ้านเอือด	149.โรงเรียนอนุบาลทองอุัน	สุรินทร์	2
150.โรงเรียนบ้านสมุด	150.โรงเรียนอนุบาลกมลนิธย์	สุรินทร์	3

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
151.โรงเรียนโกมลวิทยาคาร	151.โรงเรียนโพธิเสนวิทยา	หนองคาย	1
152.โรงเรียนบ้านหนองแวง	152.โรงเรียนอนุบาลบ้านบึงพิต	หนองคาย	2
153.โรงเรียนบ้านหนองเซ็ง	น้อย	หนองคาย	3
	153.โรงเรียนอนุบาลกมลวรรณ		
154.โรงเรียนวัดบ้านอัฐ	154.โรงเรียนสนามชัยสิทธิอนุสรณ์	อ่างทอง	1
155.โรงเรียนบ้านหนองโสกดาว	155.โรงเรียนกระจำงวิทย์	อุดรธานี	1
156.โรงเรียนบ้านป่าไร่	156.โรงเรียนพัชรโกศล	อุดรธานี	2
157.โรงเรียนบ้านโพธิ์ท่าเมือง	157.โรงเรียนพิชญวิทย์	อุดรธานี	3
158.โรงเรียนบ้านโนนคู	158.โรงเรียนอนุบาลญาริดา	อุดรธานี	4
159.โรงเรียนน่าน้อยวิทยา	159.โรงเรียนเจริญวิทยา	อุดรดิตถ์	1
160.โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำ น้ำน่านสงเคราะห์ 3		อุดรดิตถ์	2
161.โรงเรียนวัดดอนกลอย	160.โรงเรียนอนุบาลจรณา	อุทัยธานี	1
162.โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก	161.โรงเรียนอนุบาลเทพปทุมทิพย์	อุบลราชธานี	1
163.โรงเรียนบ้านบึงหอม	162.โรงเรียนพุทธศาสตร์ศึกษา	อุบลราชธานี	2
164.โรงเรียนบ้านยอดดอนขี้	บ้านดอนโต	อุบลราชธานี	3
165.โรงเรียนบ้านโปร่ง	163.โรงเรียนอนุบาลตระการทิพย์	อุบลราชธานี	4
166.โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์	164.โรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา	อุบลราชธานี	5
	165.โรงเรียนอนุบาลเดชอุดม		
167.โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก	166.โรงเรียนเซนต์ยอแซฟยาน	กรุงเทพมหานคร	1
168.โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนท ราศรัย	นาวา	กรุงเทพมหานคร	2
169.โรงเรียนวัดอมรินทราราม	167.โรงเรียนกรุงเทพวิเทศศึกษา	กรุงเทพมหานคร	3
	168.โรงเรียนจรุวัฒนานุกูล ท่า พระ		
170.โรงเรียนบ้านนาโปใหญ่-โคก สุวรรณ	169.โรงเรียนเซนต์ยอแซฟ มุกดาหาร	มุกดาหาร	1

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
171.โรงเรียนบ้านน้ำซับเจริญ	170.โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์	สระแก้ว	1
172.โรงเรียนนิคมสงเคราะห์ 2	171.โรงเรียนพวงคราม	สระแก้ว	2
173.โรงเรียนบ้านโนนจาน	172.โรงเรียนเจริญวิทยา	อำนาจเจริญ	1
174.โรงเรียนชุมชนนาคำไฮวิทยา	173.โรงเรียนพิชญบัณฑิต	หนองบัวลำภู	1
175.โรงเรียนโนนสง่าราษฎร์บำรุง		หนองบัวลำภู	2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกต

ชื่อโรงเรียน		จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา
รัฐบาล	เอกชน		
1. โรงเรียนฟ้าใส	1. โรงเรียนสายลม	กรุงเทพฯ	เขตตรวจราชการกลาง
2. โรงเรียนทานตะวัน	2. โรงเรียนดวงอาทิตย์	สระบุรี	1
3. โรงเรียนภูผา	3. โรงเรียนสายน้ำ	สระบุรี	2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวรุ่งนภา อินทา เกิดเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2524 จังหวัดสระบุรี สำเร็จ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2549 ปัจจุบันทำงานที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษานานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย